

KÁLVINISTA VILÁG

SZERKESZTI: DR. TAVASZY SÁNDOR

TARTALOM

Dr. Imre Lajos: Karácsonyi ünnepi konceptus. — Tavasz Sándor: „Kiáltó Szó“. — EGYHÁZUNK MUNKÁJA. T. S.: Egyházkerületi közgyűlésünk. — KERESZTYÉN KRITIKA. Fazekas Sándor: Lélekmentés. — László Dezső: Learatatlan termés. — MŰLT ÉS JELEN. Herepei János: Szenczi Molnár Albert utolsó életéve és halála. — SZOCIÁLIS KÉRDÉS. Dr. Parádi Ferenc: A családi élet jövője. — Levéltöredékek tusakodó lelkeknek szerkesztőhöz intézett leveleiből. — IRODALOM ÉS MŰVÉSZET. — KÉZ A KÉZBEN. — KRÓNKA.

A vasárnapi iskolai munka alapelvei.

DR. IMRE LAJOS.

Ára 8 lei.

Megrendelhető az IFJU ERDÉLY kiadóhivatalában, Cluj-Kolozsvár, Ref. Theologia.

Megjelentek!

Megjelentek!

**A vasárnapi iskolák növendékei részére a legújabb
művészi kivitelű**

Vasárnapi iskolai szorgalmi képek.

Az „Ifjú Erdély“ kiadóhivatala egyelőre két sorozattal indult meg Minden sorozat tíz képet tartalmaz, amelyek kép-magyarító szöveggel és bibliai mondásokkal vannak ellátva. Az első sorozatba fel vannak véve: Kálvin János, Luther Márton, Zwingli Ullrik, I. Rákóczi György, Bethlen Gábor, Károli Gáspár, Szenci Molnár Albert, Bod Péter, Bólyai Farkas és Szegedi Kis István arcképei, míg a második sorozatba a dési, kolozsvári, magyarvalkói, marosvásárhelyi, nagyenyedi, ótordai, szentimrei és a sepsiszentgyörgyi református templomok, valamint a vajdahunyadi vár és végül a marosillyei Bethlen-kuria lettek felvéve.

Egy darab kép ára 1 Leu. A 20 képet tartalmazó két sorozat ára 20 Lei. -- A portó külön számíttatik fel.

Megrendelhető az IFJU ERDÉLY kiadóhivatalában, Cluj-Kolozsvár, Ref. Theologia.

Most jelent meg!

Most jelent meg!

Egymás terhét hordozzátok

cím alatt a „Kálvinista Világ“ kiadásában egy *vezérfonal*, mely „Az Úr csodásan működik“ című vezérfonal módozataival az **evangélium szociális üzenetét** tárja fel a társadalmi, családi, erkölcsi és vallásos életre való vonatkozásában. *Férfi-, nőszövetségi, ifjúsági bibliakörök*, valamint magánosok használatára különösen ajánlható.

Ára 8 lei.

Megrendelhető az IFJU ERDÉLY kiadóhivatalában, Cluj-Kolozsvár, Ref. Theologia.

KÁLVINISTA VILÁG

SZERKESZTI: Dr. TAVASZY SÁNDOR

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: CLUJ-KOLOZSVÁR, CALEA VICTORIEI 38. SZÁM.

Kéziratok, előfizetési díjak ide küldendők. — Előfizetési díja félévre 50 Lei, egész évre 100 Lei.

VII. ÉVFOLYAM

1933. DECEMBER 31.

12. SZÁM

Karácsonyi konceptus.

— Legátusok ajánló levele. —

„Az Úrnak lelke van én rajtam, mivelhogy felkent engem, hogy a szegényeknek az evangéliumot hirdessem, elküldött, hogy a töredelmes szívűeket meggyógyítsam, hogy a foglyoknak szabadulást hirdessek és a vakok szeméinek megnyílását, hogy szabadon bocsátsam a lesújtottakat, hogy hirdessem az Úrnak kedves esztendejét.“ Lukács 4 : 18—19.

KEDVES ATYÁMFIAI!

A zordon tél hidegségébe és fagyába úgy ragyog bele a karácsonyi üzenet melege és fénye, mint az éjszakába a világosság. Mikor megszólal Az, akin Isten Lelke nyugodott meg, az Ő szava a nyugtalan világban békesség, e hideg világban szívek megmozdulása, a gyűlölet világában szeretet és kegyelem, a fájdalom és szomorúság világában öröm és megvigasztalódás. Ha évről-évre meg nem újulna ez az ünnep, az Ő születésének áldott emlékezete ünnepe, a mi életünk elveszett és kibírhatatlan élet volna. Csak úgy, hogy ebbe az életbe évente bevilágít a sugárzó világosság, ami az angyaloknak megnyílt égből száll alá, csak úgy, hogy évente legalább egyszer újból halljuk a mennyei seregek örömeinekét, csak így lehet elviselni ezt az életet.

Hányszor sötétedik el a szívünk és hanyatlak el a lelkünk abban a világban, mely bennünket körülvesz. A népek közötti gyűlölet tüze épenúgy ég, mint égett a múlt évben, szenvedők és siránkozók panasza kiált bele a karácsony örömjajába, az emberi bűn diadalt látszik ülni körülöttünk, és a mi szívünk, óh, a mi szívünk is aggodalommal és félelemmel van tele, mibennünk is ott tanú, ott uralkodik a békéltenség, harag, elzárkózás, gyűlölet, világiasság bűne. *Nem a külső világ nyomorúsága, hanem, jaj! a saját maguk erőtlensége a mi örök átkunk.* Nem a világ nem hallgat Istenre, mi nem hallgatunk, nem a világban van a bűn, a mi lelkünkben is megtalálja az a maga táplálékát, mi vagyunk azok, akiknek a számára Isten akarata csak szokás, Isten törvénye elfeledett parancs, Isten ígéje, a templomban meghallgatott, de nem követett elröppenő szó. Nem mások, mi magunk vagyunk ellensége Istennek, megrontói az Ő akaratának.

De épen az ilyenekhez, a bűn és gyarlóság alá vetett és attól szabadulni óhajtó lelkekhez jött az Úr. *Épen annak a számára van karácsony, aki a megszületett Megváltóra rá van szorulva, aki sórdrogra várja azt a Szabadítót, aki kimos a bűneinkből, aki eleget tesz érettünk, aki felemel minket, elesett embereket, aki a maga érdemével betakarja sebeinket és fogyatkozásainkat.* Ha mi szegények vagyunk, olyan szegények, akik igazán vágyunk Isten országa drága kincsei után, akkor hirdeti nekünk a szabadulás, a bűnbocsánat örömteljes evangéliumát, ha mi vagyunk a töredelmes szívűek, akkor nekünk hozza a gyógyulás isteni balzsamát, ha mi tudjuk, hogy foglyai vagyunk a bűnnek és világnak, nekünk hirdeti a menekülést a bűn lenyűgöző hatalmától, amelyet halála által megtört a kereszten, ha mi vagyunk a vakok, akkor nekünk mutat szem nem látta dolgait Isten szeretetének, amelyeket Ő választottainak készített. *Csak azt kell tudni, elismerni, hogy mi hívjuk, mi várjuk, mi áhitjuk őt és akkor hozzánk jött, nekünk szól a megszületett Krisztus.*

A kegyelem Istene tegye köztetek végzett szolgálatát áldottá, titeket pedig mindenestől fogva örizzen meg szent Fia által a Szentlélek közösségében.

Áldott és békességes karácsonyi ünneplést kíván mindnyájatoknak

Kolozsvár, 1933 karácsony hava

a kolozsvári református theologiai Fakultás
tanári kara nevében:

DR. IMRE LAJOS

igazgató.

„Kiáltó Szó“.

A nagy ádventi próféta alázatos királyi címe ez. Az ő nyomdokaiban kívánunk járni, amikor az ő alázatos királyi címét készülünk lapunk új évfolyamának címéül írni. Tehát az 1934 ik évben letesszük a mi régi és tisztos címünket, a kálvinista Világ címet és felvesszük a Kiáltó Szó új címet.

Mit jelent ez a címváltozás?

Vagy talán először azt kérdezzük, hogy mit nem jelent, mit nem szabad jelentsen ez a címváltozás?

Először is ez nem azt jelenti, mintha hitünkben, gondolkodásunkban, reménységünkben, tehát szellemünkben megváltoztunk volna!

Hitünk a régi, mert valljuk, hogy „más fundamentumot senki nem vehet azon kívül, amely vettett, mely a Jézus Krisztus (1. Kor. 3: 11)“ „Jézus Krisztus (pedig) tegnap és ma és örökké ugyanaz. (Zsid. 13: 8).“

Gondolkodásunk is a régi, a tekintetben, hogy ma is azt valljuk, hogy a reformátori gondolkodás, amelynek klasszikus képviselői Kálvin és Luther, elveiben és irányában határozott és biztos megoldást nyújt ma is a világfelfogás és az életirány minden kérdésében. Ez a gondolkodás, amely a lét-gondban és élet-szükségekben élő embert a legreálisabb és mégis a legmagasabb színvonalra segíti, annyira, hogy megóvja minden szűkkebliségtől és szükidőkori felekezetieskedéstől. Ez a gondolkodás a leg-egyetemesebb és a legmagasabbrangú.

Reménységünk is a régi, mert egyedül az Uristenre néz. Pessimisták vagyunk, ha az emberre nézünk, de a legtisztább értelemben vett optimisták vagyunk, ha az Uristenre nézünk. Reménységünk az istenországba irányba mutat. Nincs a mi hatalmunk alatt, de épen ez a kezessége annak, hogy nem csalódunk.

Ha tehát hitünk, gondolkodásunk és reménységünk a régi, akkor mit jelent a címváltozás?

Először is egy csomó félreértést szeretnénk ezzel kiküszöbölni. Ne vegye senki a mi lapunkat azzal az előítéllettel a kezébe, hogy ez egy „felekezetieskedő“ lap. De nem is „vallásoskegyeskedő“ lap, mindennapi értelemben. Evangéliumi keresztyén értelemben a kálvinizmusnak egyetemes mondanivalói vannak. Ennek az egyetemes szellemnek voltunk eddig is a szószólói, és ennek akarunk ezután is heroldjai lenni. Még erőteljesebben, egyenesen kiáltani akarunk abban a nagy pusztaságban, abban a nagy sivárságban, amelyben élünk és szenvedünk. Kiáltani akarunk annak a nevében, Aki előtt járunk, Akinek az eljöveteletét, a győzelmét és a dicsőséget várjuk.

Ezelőtt hét évvel, amikor megindultunk, arra volt szükségünk, hogy érvényre juttassuk azt a külön színt, amelyet Isten nekünk a mi kálvinizmusunkban adott. Ma arra van szük-

ségünk, hogy erőteljesen megmutassuk, hogy ebben a külön színben Istennek legszebb, leg-ragyogóbb és leggazdagabb ajándékai rejlenek és ma arra vagyunk kötelezve, hogy ezeket a javakat, isteni ajándékokat minél többekhez kell eljuttatnunk.

„Kiáltó szó“ akarunk lenni az emberiség eme nagy ádventi időszakában, amikor új forduló előtt áll az emberiség élete és története.

„Kiáltó szó“ akarunk lenni, hogy sokak figyelmét és tekintetét a horizont ama irányába tereljük, ahonnan Ő jön.

„Kiáltó szó“ akarunk lenni a mi magyar társadalmunkban, ahol az erőnek és a javaknak már nem is a szétdarabolása, hanem egyenesen a porlasztása és pusztítása folyik.

„Kiáltó szó“ akarunk lenni a mi református egyházunkban, ahol még mindig olyan nagy a vakság, a bénaság, a gyámoltalanság és öntudatlanság és ahol még annyi olyan alvó erő rejlik, amelyet senki sem ébresztget.

Mi csak a Krisztus „szava“ akarunk lenni, tehát csak azt szóljuk, amit Ő mond, amit Ő ihlet, ami Őtőle származik. Az Ő „szava“ akarunk lenni minden vonatkozásban. Mert Krisztusnak van szava és üzenete minden téren: a vallás, a világnézet, a tudomány, a művészet, a társadalmi, politikai és gazdasági élet minden terén. Mi egyedül az ő „programmját“ hozzuk. Ezért a mi „programmunk“ felette áll minden felekezetieskedő, minden szektárius és a Krisztus egész igazságától elforgácsolt heretikus programnak.

Ennek a programnak a szolgálatában velünk vannak és velünk jönnek az erdélyi magyar reformátusság munkaereje virágjában lévő, jövőbe-néző fiataljainak legjobbjai, akik mentek a multnak sok nagy bűnétől és ékesen felruháztak az Istentől akart jobb jövő szolgálatának képességeivel és adományaival.

Kérjük és várjuk régi és új Olvasóinkat jöjjenek velünk, hogy kiáltó szavunk erősebb legyen Isten dicsőségének szolgálatában!

TAVASZY SÁNDOR.

„Menjetek el, tegyetek tanítványokká minden népeket...“ Minden népeket, de köztük legelőször azt az egyet, egyetlenegyét, amelyet rajtunk kívül senki nem ismer a világon, ezt a mi hollig szidott és dldott, korbácsolt és ezerszer csókolt népünket: a magyart.

Ravasz L.

A magyarországi egyetemes konvent kimondotta, hogy minden év októberének utolsóelőtti vasárnapján valamennyi református templomban az idegenbe szakadt magyar református testvérekért imádkozzanak s ezt az igehirdetésbe is bele kell szólni. Ezzel egyidejűleg felkérték az amerikai református egyházakat, hogy ott az anyaország reformátusairól emlékezzenek meg.

Egyházkerületi közgyűlésünk.

1933 november 25—26.

Az erdélyi egyházkerületi közgyűlés iránt, mint minden évben, úgy most is igen nagy érdeklődés mutatkozott. A 240 tagból mintegy 190 tag jelent meg, ami azt mutatja, hogy egyházunk ügyét iránti érdeklődés ma is a hagyományos régi. És öröm volt látni, hogy az erdélyi magyar intelligenciának egyik tekintélyes része ott ül ma is a mi képviselők sorában.

A közgyűlést Makkal Sándor püspök imádsága nyitotta meg. Utána Ugron István vezető főgondnok olvasta fel elnöki megnyitóját, amelynek különösen az a pontja ragadta meg a figyelmünket, amely a kerületi választásokra vonatkozott. Erőteljesen fejezte ki a megnyitót, hogy a választásoknál vigyázzunk arra, hogy csak az egyéni arravalóság döntson. Nem akarjuk senkinek az egyéni lelkiismeretét bántani és nem akarjuk a kerületi közgyűlés tekintélyét sem sérteni, azonban nem hallgathatjuk el azt a komoly tapasztalatunkat, hogy a figyelmeztetésnek kifogástalanul érvényt szerezni a mai választási technika mellett alig lehet. A választások előkészítését szélesebb alapon folytatott jelölésnek kell megelőznie, a választások megejtésére pedig több időt kell engedni. Csak így lenne lehetséges az egyéni arravalóság elvét nagyobb mértékben megvalósítani.

A napirend folyamán nagyobb vitát idézett fel a nagyenyedi kollegium főgondnoki méltóságának a betöltése. Az igazgatótanácsi javaslattal szemben a Bethlen-kollegium állásfoglalása döntött, amelynek alapján a közgyűlés a főgondnoki szék betöltését határozta el.

Kiemelkedő pontja a közgyűlésnek ez alkalommal is a püspöki jelentés volt, amely széles alapon rajzolta meg az egyházkerület statisztikai képét, számolt be a generális vizitáció tapasztalatairól, majd az egyes egyházmegyék, iskolák és intézmények működéséről. Különös szeretettel emlékezett meg a Nőszövetségek munkájáról, valamint a Református Kórházról, kevesebb szeretettel az ifjúsági munkáról és a legkevesebb szeretettel, ez alkalommal is, a teológiai Fakultásról, valamint, ezzel kapcsolatban, az ifjabb lelkészi nemzedék magatartásáról. Rámutatott a püspöki jelentés a mai fiatal lelkészek hibáira, hogy közben sőt árnyokat vessen a lelkésznevelésre. Sajnáttal hallottuk a nemzedékek szembeállítását, az ifjabb nemzedékek rovására. Pedig ennek a kérdésnek az egyoldali beállítása mindig igazságtalan és méltánytalan, mert ha felemlegetjük az ifjabb nemzedékek „formátlanságát”, a tekintély-tiszteletben tanúsított hiányosságait, ugyanakkor fel kell emlegetnünk az idősebb generációk sok-sok üres formalizmusát, külső tekintélytartását. Sohasem szabad megfeledkeznünk arról, hogy a tiszteletet ki kell érdemelni és nem kikövetelni. Az ifjabb lelképásztori nemzedékek osztóznak a mai nemzedékek fogyatékoságaiban, ezeket azonban szeretettel kell meggyőzni és testvéri indulattal kell legyőzni. A tekintélytiszteletet meg kell előznie a tekintély méltóság-nak. Ahol ez megvan, ott nincs is baj, amint hogy nagyon szörványos esetekre is épülhetett fel az ifjabb generáció eme elítélése. Az ügytelenségek és az időtlenségek ugyanis nem tartoznak a súlyosabb esetek sorába. Ezek a nagyon is az aljban mutatkozó kevés vadhajtsók sorába tartoznak.

Ennél a témánál sokkal több figyelmet érdemelt volna a püspöki jelentés ama megállapítása, hogy a népben megrendült a lelkészi munka pótolhatatlanságába vetett bizalom. Ez a súlyos baj! Ide kell az egyház orgánizmusának minden gyógyító önérejt vonni, mert ha ez a főbaj meg nem szűnik, akkor előbb-utóbb csakugyan megszűnik a nemzedékek egészséges

harca és egész lelkészi karunkban tehetetlen masszává válunk.

Üdítőleg és felemelőleg hatott a püspöki jelentés ama része, amely az egyházkerület vezetőségének és különösen a püspök úrnak a lelkészek érdekében végzett szeretetszolgálatról számolt be. Bizonyosága ez a szolgálat annak, hogy több szeretettel és kevesebb szét-húzással mennyivel többre lehetne jutni!

A tárgysorozat egyik legfontosabb pontja a Missziói Tanács szervezetről szólt. Elszomorító volt, hogy az idevonatkozó előterjesztés figyelemre nem méltatva, hozzászólás nélkül ment át.

Annál több vitát idézett fel az egyházfegyelmi szabályzat. Ennek kapcsán hallottuk azt a helyes megállapítást, hogy a fegyelmezés terén eredményt csak akkor érünk el, ha az egyházfegyelmet igehirdetésnek tudjuk venni és ha így tudjuk azt gyakorolni. Valamint azt a másik komoly intelmet, hogy a sok bíról ügyet pásztori úton kell megelőzni. A vita nem sokat változtatott az igazgatótanácsi javaslaton, amely pedig csak a legáltalánosabb kereteket adja meg. Súlyos ellenmondás azonban a közgyűlés ama határozata, amely a fegyelmi szabályzathoz bizonyos végrehajtást ítasítás készítését rendelte el. Ez azt jelenti, hogy a lelki természetű fegyelmezés lesiklott a lelki skkból a közigazgatási skkba. Ezzel aztán a legjobb úton vagyunk, hogy az egyházfegyelmelemel is odajussunk, ahova a liturgiai reformmal jutottunk, t. i. a zürzavarba, a rendtelenségbe.

Örömmel vette tudomásul a közgyűlés, hogy a Nyugdíjintézetre vonatkozó kősa és felelőtlen pletykák alaptalanok. Annyira, hogy a Nyugdíjintézetnek még ma is, bár a jövedelmezősége nem megfelelő, mégis az anyagi állománya olyan, amely a legnagyobb bizalommal tölthet el.

Több kisebb közigazgatási ügy nyert még elintézését. Majd néhány középiskolai tanári meghívást vett tudomásul a közgyűlés. Ezek között a László Dezső meghívását a kolozsvári kollegiumi vallásánál tanszékére, Dr. Musnai Lászlóét a Bethlen-kollegium szintén vallásánál tanszékére, Dóczy Ferenc meghívását a kolozsvári kollegiumhoz, Deák Ferencét a Bethlen-kollegiumhoz, Szász Árpádot a zilahi Wesselényi-kollegiumhoz. Tudomásul vette továbbá a gr. Telekiné, Kovács Zsuzsánna és Vitályos Erzsébet meghívását a kolozsvári leányfőgimnáziumhoz, Fankovitsné Csathó Julia meghívását a marosvásárhelyi leánygimnáziumhoz. Járosi Andor kolozsvári ev. lelkésznek, mint Fakultásunk magántanárnak megadta előadások tartására szóló engedélyt, a venla docentit.

A közgyűlés november 26-án folyt tovább, amikor is számbavétettek a felszentelendő ifjú lelkészek, akikhez a püspök úr meglehetősen buzdallást intézett, majd megindult a hatalmas menet a farkasutcai templomba. Elől mentek az esperesek, a kerületi képviselők, majd a 95 felszentelendő ifjú lelkész. A lelkésszentelés a szokott formák között folyt le. Az Igé Nagy Ferenc esperes hirdette színes szép beszédben, erőteljes előadásban.

Ez történt az Úrnak 1933. esztendejében! Felemelő és biztató volt, hogy még mindig mennyi szellemi és erkölcsi erő rejlik az erdélyi egyházkerület életében. Oh, ha ez a sok-sok erő egyszer már össze tudna játszani és ha egyszer már a külső formán túl meg tudná találni a belső formáját és ha a külső szervezeten túl belsőleg is igazán szervezetté tudna válni!!

T. S.

A német evangélikus egyház kebelében az elmúlt első adventi vasárnap óta új rend lépett életbe. A lelkészkezdő papság egységes szöveg szerint mondta a prédikációt. Az idei adventen ősi német zsoldárokat, régi szertartásokat fognak felújítani, hogy az idei adventi ünnep egészen német jellegű legyen. Ez az újítás azt jelenti, hogy a radikális német keresztyének és az evangélikus lelkészek között létrejött a megegyezés.

Keresztyén kritika

Lélekmentés . . .

A Kálvinista Világ utóbbi két számában két cikk látott napvilágot ezen a címen. Mindakettő fájdalmas jankiáltás volt a kálvinista lelkiismeret felé . . . Világos felmutatása annak a fájdalomnak, de igaz valóságnak, hogy kálvinista népünk sorait nap-nap után ritkítja a nekivadult veszedelem, melyben — valljuk meg — magunk is sok esetben bűnösen részesek vagyunk. Nem polémiát akarok megkezdeni a cikkírókkal, sajnos ezeket a veszedelmeket magam is látom és tapasztalom, hanem kálvinista egyházunknak egy hasonló, talán még szomorúbb jelenségére akarok rámutatni s segítségül hívni egyházaink, vezetőinknek, népünknek a lelkiismeretét, hiszen ezen a ponton is megmutatja majd Isten, hogy méltónak tartja egyházunkat, hogy missziót bizzon rá, lelkeket és földi javakat adjon a kezébe, amellyel sáfárkodják vagy méltatlannak tartsa s elvet bennünket.

Nagy ideálmussal léptem át a theológiánk küszöbét s mindig csak attól félttem, nehogy Isten olyan munkaterületre rendeljen valaha, ahol megrikkult, sorvadó gyülekezetben kelljen hirdetnem a reám bízott isteni üzenetet, mert hitem nagyon gyenge lesz ezt elviselni. És Isten próbára tett: városi külvárosokban, patai gyülekezetben, regáli missziói területen s jelenlegi munkahelyemen mind-mind olyan munkaterület volt, ahol népünk idegen tengerben küzdött az árral s ebben a küzdelemben úgy sodorta magával a szélső rétegeket, mint megáradt folyó a parti homokot. Nagyon sokszor elszorult a szívem, hogy semmit sem tehetek ellene s megvallom, ma is sokszor fojtogat a sírás, amikor népem közönyét, gyengeségét és lassú elsorvadását szemlélem.

Egyetlen jelenségre szeretnék rámutatni: idegen iskoláinkban tanuló gyermekeink elidegenedésére.

Egyházközségünk területén 12 iskola van, amelyben református fiúk és lányok vannak, középiskolák, elemi iskolák, inasiskolák, hol kb. 90 református tanuló van beírva. Minden iskolában találkoztam olyanokkal, akik vagy szüleik kényszere, vagy lelkészek csalogatása folytán nem hajlandók a református vallásórát látogatni. Van olyan harmad- és negyedéves kereskedelmista, aki nem jön, mert több haszna van — állítólag abból — ha a görög-katholikus vallásórát látogatja. A lelkész természetesen különös gyöngédséggel bánik vele, sőt jegyet is ad, mely a következő osztályba való fellépésre jogosítja.

Másik esetben Szatmárról jött felső osztályos

tanítónőképzős leány jár szívesebben a görög-katholikusokhoz, mert „az az igazi vallás . . .!”

Előfordul természetesen az is, hogy a római kath. lelkész igyekszik elemista gyerekeket cu-korkával s egyéb ajándékokkal átszalogatni, — különösen a reverzálisból született gyermekek közül, ahol a szülők is ingadoznak.

Ezek a szomorú tények egyházunk kiszolgáltatottsága mellett élesen rávilágítanak a szülők és lelkészeink közönyére is, mellyel az „ily kicsinyes kérdések felett” napirendre térnek, de egyszersmind egyházfegyelmünk liberálizmusára és tehetetlenségére is.

Lovagiasak és elnézőek vagyunk másvallásokkal szemben, eladdig, hogy azt is eltűrjük, hogy egyházunk területén idegen elemek szabadon garázdálkodjanak, arra pedig nincs törvényünk s ha van, nincs annak ereje, hogy megkösse a magát kálvinistának nevezett ember lelkiismeretét.

Jaj, százszorosan jaj annak a szerencsétlen leánygyermeknek, aki bár jó református szülők környezetéből, az apácák nevelése alá kerül, de nem szerencsésebbek a fiúk sem. Az ilyen tanulók elhódítására ezer kísértés felvonul s amelyik tartja magát, az vagy elesik a küzdelemben, vagy lelkében meghasonlik. A szülők rendszerint vagy azért küldik ezeket a gyermekeket, mert a nagy távolság miatt anyagi nehézségbe ütközik református intézetbe küldeniök vagy „mert az apácáknál nagyon szigorú és gondos nevelésben részesül”. Hát köszönöm ezt a nevelést, súlyos tapasztalatok árán mondhatom, rosszabb ez egy vegyesházasságnál, mert egyházunkra nézve az ilyen „kinevelt” ifjú vagy leány elveszett.]

Hát nincsenek nekünk református intézeteink? És ha vannak, egyházunknak kötelessége még anyagi kedvezmények nyújtásával is ezeket az elirányított gyermekeket iskoláinkba terelni, ha azt akarja, hogy megmaradjanak sorainkban! A lelkészek világosítsák fel a szülőket arról, hogy gyermekükkel szembeni lelkiismereti kötelességük, ha nem akarják sokszor önmaguktól is elidegeníteni gyermekeiket. Iskoláink pedig a lehetőséghez képest tegyék lehetővé anyagi kedvezmények árán is a messziről küldött vagy nélkülöző gyermekeknek, hogy református iskolába járhasanak. S ha már mégis idegen iskolába kerülnek, az ilyenekről úgy a lelkészek, mint a szülők különös figyelemmel gondoskodjanak, mert különben szinte bizonyosan elzülленnek az atyai háztól.

A legfogékonyabb gyermekévekben vannak kitéve a lelki megalázásnak, amely elől a gyermek menekülni igyekszik, nagyon gondos és odaadó lelki gondozás képes csak kimenteni az ilyet.

Egyházi vezetőségeink pedig minden alkalommal szigoruan igyekezzenek érvényt szerezni a kultusztörvénynek vallásunk ügyeibe való idegen lelkészek beavatkozása esetén. Mi nem kívánunk idegen területeken halászni, de felhá-

borodásunkat nem szabad visszafojtani és lelkiismeretünket elaltatni, amikor idegen lelkészeket látunk garázdálkodni a mi egyházunk területén!

Mert így volt ez a múltban is s ez a módszer

korunkban kezd kinosan elszaporodni az egyházi életünkben.

A református napilap, melyet hiveink jelentős része is sürget, nagy szolgálatot tehetne ebben az ügyben is.

Fazekas Sándor.

Learatatlan termés.

Az egyházkerületi közgyűlés alkalmával kilencven új lelkipásztort szentelt fel és bocsátott ki a szolgálatra egyházunk legmagasabb testülete. Az erdélyi ref. egyházkerület lelkipásztorainak több mint egytized részét teszi ki ez a sereg. Már önmagában ez a tény is meggondolkoztatja azt, aki szemmel kíséri egyházunk életét. Az egyház különböző részeiből ekkora lelkipásztor-sereget nem igen lehetett más alkalommal együtt látni, különösen mióta a gazdasági válság miatt a nagy heteket nem lehetett megtartani. Engem különös leszámolásra készítetett még az a tény is, hogy magam is beletartoztam ebbe a seregbe.

Alkalmam volt csendben beszélgetni az öszszegyűlt sereg elég tekintélyes részével. Összegzett megállapításom az volt, hogy ez a társaság, amelyik egész theologiai nevelésében más, mint a megelőző nemzedékek, nagyjából úgy néz ki mint egy *learatatlan termés*. Olyan sereg ez, amelyik alkalmas vezetés mellett bő áldást jelenthet egyházunkban. Azonban sajnos, hogy kevesen vannak a társaságban, akik hivatásuk egyéni színét meg tudták találni. Ezek a kivételes emberek leginkább azok, akik nem szakadtak ki az egyház valamelyik egyetemesebb igényű mozgalmából, vagy munka közösségéből. A többség a magáramaradottság szomorú képét mutatja. S ez a magáramaradottság okozza mindazt a hiányt, amit felmutatnak.

Sokat töprengtem efelett a jelenség felett. Talán egy-két idevilágító okot sikerült meglatnom.

Ez a csapat legfiatalabb tagjaiban azokból került ki, akik az újabb rendszerű érettségi vizsga-fronton a legkeményebb küzdelmet állották ki. Adott anyagában javarészt gyengébb képességekkel rendelkezvén, semmi esetre sem olyan egységes anyag, mint a mai theologus nemzedék.

Theologiai nevelése szintén átmeneti korszaké. Csak arra gondolok, hogy az én meglehetősen egységes szellemű theologiai éveim után a mai theologiai nevelés ismét milyen *más alapon* egységes; világosan látom, hogy ez a most felszentelt lelkésztársaság, amelyiknek egyik legidősebb tagja én voltam, épen az átmeneti éveket töltötte a theologian. Két egységes álláspont között egységes szellemi fegyvereket nem tudott kapni.

Határozottan ki kellett éreznem, hogy kiforratlanul mégis egységes szellemet képvisel ez a társaság. Ez a szellem a theologiai nevelés-

ből fogant meg benne, a theologian azonban a dolog természete szerint az idő rövidsége és a tapasztalatok hiánya miatt ez a hatás nem tudott kieroösodni. Viszont ez a lelkipásztor-sereg a mai világválság teljes közepén olyan nehéz frontszolgálatra került ki, amelyik a legtapsztaltabb lelkipásztor erejét is megpróbálja. Hány van közülök, akiknek alig van a létminimuma biztosítva; aki maga erejéből adósságokkal tudta csak a theologian elvégezni s legelső lelkipásztori éve alatt a tanulás költségeinek kiegyenlítésére kellett a szűkös fizetés felét adnia. Majdnem mindenik társamnak az volt a kijelentése, hogy több támaszra, testvéri útmutatásra volna szüksége. De ezt nem kapja meg. Többször is megállapítottuk, milyen jó lett volna, ha lelkészszentelésünk alkalmával legalább egy napig egészen csendben idősebb vezetők társaságában előadhattuk volna kérdéseinket, nehézségeinket. Egészen bizonyos, hogy az evangélium szerinti életben való gyarapodást jelenti számunkra, ha a gyülekezeti istentiszteleten való részvétel mellett, azt megelőzőleg a kezeiket reánk vető atyák és mi fiatal lelkipásztorok közös imádkozásban érezhettük volna meg a testvéri közösséget. Különösen most, amikor a felszentelésre várók nagy számára való tekintettel a régi szokást fel kellett függeszteni és nem a saját illetékes esperes tette az ifjak fejére kezét. Megtörtént, hogy a felszentelő és felszentelendő a felszentelés után mutatkoztak be egymásnak. Ebben nincsen semmi különös megrovásra vagy elítélésre méltó a dolog érdemét és lényegét tekintve, de az atyáknak és fiaknak mégis csak kell egymást ismerniök.

Elgondoltam, hogy ebből a társaságból, amelyiknek mindenik tagja mély hivalástudattal indult neki a lelkipásztori pályának, akkor, amikor a lelkipásztori pálya valóban nem a világ szerint való haladás és gazdagodás útja, ha a theologian kapott nevelés indításait termékeny és rendszeres utánnevelés egészíti ki: gazdagaratást lehetne várni. A mostani adott viszonyok között, amikor egészen helytelenül kiéleződnek személyi és más ellentétek, egy olyan adottságokkal rendelkező társaság, mint amilyen ez a fiatal lelkészsereg volt, teljesen magára utalva, nehezen tudja beváltani azokat a reményeket, melyeket maga Isten fűz ehhez a fiatal társasághoz. Nagyön igaza volt püspökünknek, amikor az előtte tisztelgő lelkészeknek azt monddotta, hogy keressetek magatoknak lelki kapcsolatokat egymás között s csináljátok meg azt a lelkészi szolidaritást, amit én akartam a ma-

gam generációjával megcsinálni, de nem lehetett sok minden ok miatt.

Én teljes mértékben elismerem, hogy ennek a társaságnak éppen a fent előadott okok miatt sok terheltsége, sok hiánya és fogyatéka van. Hazudik, aki ezt magáról, a maga kortársairól nem ismeri el. De nem elég csak a hiányokat látni egy társaságban. A hibákat is a lehetőségek kifejlesztése érdekében kell korholni. Ennek a társaságnak, amelyik egész nevelésénél fogva egy teljesebb egyházi élet igényét hordja magában, sok hibáját le kell vetkőznie. Ebben a levetkezésben és a további vezetésben melléjük kell állania egész egyházunk vezetőségének. Ha a társaság sok jószándékú akarását, lendületét nem érné el a leki-csinylés, vagy csodavárás dere, hanem az idősebb testvérek minden korlátot átlépő szigorú, de nem elítélő, irányító szeretete kísérné, ez a generáció nem maradna csupán egy ígéret, vagy learatatlan termés, hanem bekapcsolódna az egyház egyetlen testének életébe éppen oda, ahol nélküle ijesztő hiány fog mutatkozni. A kérdés az: miképpen lehet ezt a fiatalabb lelkészemzedéket úgy kapcsolni bele az egyház életébe, hogy azt a pluszt, amit jelent, beledolgozhassa az egyházunk testébe.

Ennek a társaságnak egyensúlymegbomlásait és kilengéseit az a tény magyarázza, hogy a teológiai nevelés és a mindennapi egyházi élet között szellemi szempontból különbség áll fenn. Ez az egészségtelen különbség annál élesebb, minél inkább kikapcsolódik a valóságos egyházi életből a teológia és minél kevesebb kapcsolat van az alma mater és a régi diákok között s más felől minél kevesebb gondot fordítanak annak teológiai nevelésére, akik kint szolgálnak az egyház különböző frontjain. Vég-eredményében nem szabad a mindennapi egyházi élet és a teológiai nevelői munka között fennálló természetes ellentét mesterségesen is növelni, mert ez mindig az újonnan kilkerülő lelkipásztori nemzedék életében és munkájában boszulja meg magát. Feltétlen szükségünk van annak a komoly kérdésnek felvetésére, hogy szabad-e, lehet-e nem a tiszta szeretetből fakadó tisztelet és irányítás indulatán kívül más lélekkel nézniök egymást azoknak, akiket különböző időkben, az egyazon szolgálat különböző szakaszainak elvégzésére hívott el Isten.

A lelkési továbbképzés és az igazi lelkipásztori szolidaritás tudja azokat a lehetőségeket, amit egy lelkipásztori társaság magával hoz a teológiáról, az elsatnyulástól megmenteni és termő tőkévé tenni.

Kolozsvár, 1933 december 1.

László Dezső.

A szlovenszkói tiszánineni református egyházkerület Kassán tartotta meg rendes évi közgyűlését. A közgyűlés többek között elrendelte a Heidelbergi Káté tanítását szószéken. A Heidelbergi Káté szlovák nyelvre való lefordítása folyamatban van.

Szenci Molnár Albert utolsó életéve és halála.

Eleddig úgy tudtuk, hogy legnagyobb valószínűséggel az 1633. év őszén költözött el az élők sorából. Ma azonban egy újonnan előkerült adatból pontosan megállapíthattuk a temetése napját és ebből visszakövetkeztetve a halála idejét is.

Ha visszanyomozunk Molnár Albert élete utolsó esztendejére: az 1633—34. évre — igaz ugyan, hogy nagyon gyéren akadunk rája vonatkozó adatokra —, azt azonban mégis világosan látjuk, hogy a hatvanadik életévébe lépő nagy tudós és szoltárköltő szellemi és testi erejének még mindig teljes birtokában volt.

Utolsó és állandó lakhelye Kolozsvár. Itt résztvett az alig megalapozott kálvinista egyházközség belső életében, bárha nem is volt annak valóságos tisztviselője. Lakása négy falán belül pedig irományait, levelezését rendezgette ezidőben.

A nyár derekán, vagy még inkább talán az ősz felé — miként Medgyesi Páltól értesültünk — kálvinista patrónus urak megbízásából adományok gyűjtése végett hosszabb körútra indul. Útközben a szatmármegyei Ecsed várában, Bethlen István volt fejedelem udvarában megpihenve, a külföldön nagyon elterjedt, híres Praxis pietatis c. műnek német nyelvből való fordításához kezdett. Majd Debrecenbe érve megismerkedett a cambridgei akadémiából nemrég hazatért, akkor debreceni scholamester, Medgyesi Pállal, akitől értesítvén, hogy a Praxis pietatis egy néhány részét az eredeti angol nyelvből már lefordította, biztatta, buzdította Medgyesit a teljes műnek magyar nyelven való közrebocsátására.

Molnár — a magára vállalt feladat elvégzése után — a rossz utak, a rázós szekerezés s egyéb útzási nehézségek dacára ugyancsak ép testtel és ép lélekkel érkezett haza Kolozsvárra.

Itt azonban szörnyűséges pusztítást talált. A július hónap végével belopakodott pestis mind nagyobb-nagyobb méreteket öltve, rakásra öldökölte a város lakosságát, úgyannyira, hogy az év végéig — mint Segesvári Bálint krónikaíró elbeszéli — még csak a belvárosiak közül 1098-at temettek el.

A pusztító döghalál eleddig még megkímélte Molnár féltve szeretett családját.

Hazaérkezése után nemsokára levelet intézett Keresztesi István tiszántúli püspökhöz, kérve őt, hogy kényszerítse Medgyesit a Praxis pietatis lefordítására s egyúttal mellékelte az ecsedi időzése alatt készített pár levélnyi saját fordítását.

Ez az utolsó életmegnyilvánulás, amit Szenci Molnár Albertől tudunk.

Kolozsvárt azonban ezalatt hiába enyhült az öldöklő angyal haragja, hiába kezdtek már fellelegelni Szenci Molnárék is: 1634 januáriusában Molnár Alberten is kiütött a mirigy.

A kolozsvári unitárius egyháziak ez évi számadáskönyvének 4. A. levelén latin szöveggel ez olvasható: 1634 januárius 18-án tisz. Molnár Albertnek a három nagyobb haranggal harangoztak. Fizettek érte 1 forint 40 pénzt.

Halálának a megelőző napon: 17-én (kedden) kellett bekövetkeznie, miután a fenmaradt arcképe után is ítélhető erős szervezetű testnek, bizonyonnyal kemény küzdelmet kellett megvívnia a romboló kórral.*

A döghalál miatt azonban — a szokástól eltérően — testét csak egy napig tartották temetetlenül.

Az európai híru nagy tudós elhantolása csendben

* A halálozási nap meghatározásának bővebb indoklását lásd az Erdélyi Múzeum c. folyóirat 1. évi 9/12. számában.

ment végbe a kolozsvári házsongárdi temetőben. Sirgödret nem állhatták körül tisztelői, barátai közül sem a kálvinisták új püspöke: Geleji Katona István, sem a fejérvári főiskola nagyhírű külföldi tudósait: Alsted, Piscator, Bisterfeld.

Valószínűleg csak Tiszabécsi P. Tamás esperes szólt fellette s a schola diákjai kántáltak sirjánál.

Sirja fölé kőkoporsót helyeztek, amelynek szövegét Bisterfeld professzor írta ékes latin hexameterekben.

Szárkófágja azonban már évszázadokkal ezelőtt oly nyomtalanul eltűnt, hogy ma már csak sejtteni merjük, hogy fiának, az 1646 évben szintén pestisben elhunyt Szerző Molnár Jánosnak, a kolozsvári kálvinista szászok lelkipásztorának még két évtizeddel ezelőtt is megvolt sírköve közelében lehetett. Emlékét azonban nemcsak most: halála napjának előjövendő háromszázados évfordulója alkalmával újítjuk fel, de valahányszor ajkunkra tolul a szoltáros ének: a jó Isten magasztalásán keresztül öntudatlanul is mindég ünnepli őt a magyar protestánsok.

Herepet János.

A családi élet jövője.

— A dési Férfiszövetség 1933 aug. 3-iki nagygyűlésén tartott előadás. —

Azok közt a nagy nehézségek közt, amelyek manapság az emberiségre nehezednek, a legnyugtalanítóbb és legnyomasztóbb érzéseket okozza a *magárahagyatottság* érzete.

Elszigetellen élünk egymás mellett, nem bízunk egymásban. Nem közöljük egymással bánatunkat, örömlinket. Hányoznak azok a benső kapcsolatok, amelyek a régi, pártárkális életben annak a sokat emlegetett kornak báját, varázsát és vonzerejét adták. A visszavisszavágyakozás a multba, a multak emlékeinek és bájos, szentimentális történeteinek felújítása valóságos életszükségletté vált.

A mai sivár életből való menekülés utáni vágy nyilvánul meg a régi történetek és a történeti filmek iránti tömegérdeklődésben.

Mi az oka annak, hogy értetlenül állunk és meggyünk el egymás mellett nemcsak a társadalomban, de még a család szűk keretén belül is? Mert halljuk a szülők panaszát és a gyermekek szemrehányását, miért éleztünk ki az öregek és fiatalok közti ellentétet mind korábban? Miért van az, hogy 200 millió ember, a föld felületének beürítésére dacára, azt a primitív, elzárt életet kezdi élni, mint sok száz ezer évvel ezelőt, a bariangi medve és a mamut korában?

E nagy visszavonulás okát abban kell keresnünk, hogy a társadalom felépítő sejtje, a *családi élet* alapjaiban megrendült s a családi tűzhely körül által megénekelte s a vallásérkölcsei bölcsélet által magasra állított vonzó ereje, szelíd hívogató fénye kialvóban van. Új elméletek bomlasztó törekvései fertőztek meg a lelkeket, anélkül, hogy a lerombolt szobor helyett újat tudnának építeni.

Hát vajjon rászolgált-e a családi élet arra, mással, valami tökéletesebbel igyekezzünk helyettesíteni a bomladozó épületet?

Ha a modern nagyvárosi lakók szemüvegén át tekintjük a családi életet, el kell ismernünk, hogy az utóbbi időben nagy átalakulások történtek.

A napokban hallottam egy modern nagyvárosi asszonyról, akit a barátnői a takarékos és jóbeosztású asszony mintaképének emlegetnek. Minden hónapban, mikor a férje hazahozza fizetését, azonnal félreteszi a fizetés egy negyedét a férje és a saját dohányszükségletére. Ebben nem szabad hiányt szenvedni. Ebben az összegben benne van a mindennapi kávéházi költség is.

A barátnők elismeréssel adóznak, mekkora körültekintés kell ahhoz, ilyen kis összegből 30 napi kávéházi kiadás is fedezni. Ebből telik a telefonbérlet is. Mert a telefon feltétlenül szükséges a napi találkák megbeszélésére. Szükséges már csak azért is, mert a gondos anya a kávéházból érdeklődik beteg gyermeke hogyléte iránt. Ha pedig a gyermek egészséges, telefonon kérdezi ki a leckét. A kikérdezés néha egy félórát is igénybevesz s ezért a túlorázásért a kávéházi kassza-kisasszony újkor ajándékot kap.

E nagyon ügyes asszony egyik legjobb barátnője gyöngye idegzete miatt szülés után tengeri fürdőre ment. Az üdülési idő 3 hónapot vett igénybe. Ez alatt a csecsemőre a gyermekgondozónő vigyázott a házi orvos ellenőrzése mellett. De mert a háziorvos a meghagyás ellenére nem látogatta meg mindennap a gyereket, — e hallatlan lelkiismeretlenség nem maradhatott kellő megtorlás nélkül s a hazatérő anya azonnal felmondott neki.

Az ilyen modern anya tisztában van azzal, hogy a családi követelményei közé tartozik a gyerekek jövőjéről való gondoskodás is. Ennek tudatában a gondos anya már 8—10 éves leányának kiválasztja a jövődöbelijét, természetesen a saját társaságából, hogy a leendő házasság ne legyen sőtébeugrás. E korai gondoskodás igen nagy elégtételül szolgál a társadalmi barátkozás *harcterén* azokkal az anyákkal szemben, akik 20 éves leányaikat még nem adták férjhez.

A kávéházi zsurok levegője behatol a gyermekszobába is. Ottan nem egyszer megbeszélés tárgya a család messziről eredő előkelősége és kiválósága a szomszéd gyerekszobával szemben. Ezek a családi hagyományok messze a köznapni emberek felé helyezik a családtagokat. Az előjogok érzete, melyet néhol családi képek és esetleg kutyabőrös diplomák is alátámasztanak, mindinkább elzárt életet vezetnek. A felnővekvő gyerekek úgy találják, hogy nagyon kevesen méltóak az ő társaságukhoz. Ez a visszavonuló típus csak annyiban káros a társadalomban, hogy megfogy általuk az aktív munkában résztvevők száma. Elég tekintélyes szám ez az utánozókkal együtt. Mindig könnyebb és kényelmesebb az inaktivitásban, fellegek közt eltölteni a napot, mint bármely irányban hasznosan tevékenykedni.

Mégis azt kell mondanunk, hogy a társadalom e féltlen csoportja sokkal kevésbé veszedelmes a társadalom egységére és jövőjére, mint a túllaktív hiúknak a csoportja. Mindenütt jelenlevő, minden lélekony mozgalomban első helyen szereplő alakjai ezek a társadalomnak, akik mindenütt és mindenképen vezető szerepre törekednek, de aztán állhatatlanságukkal, szalmalángú munkájukkal az ügy jövőjét veszélyeztetik. Személyük erőszakos előtérbe tolását végtelen szeretetreméltósággal igyekeznek enyhíteni, de népszerűségüket csakhamar eljászdadják megbizhatatlanná és nem jómúltatú információjukkal. A mások leszólása, félrevezetése, igazságatlan kritizálása által csakhamar félelmes hírnévre tesznek szert s kerülik őket. Így hát a hirtelen első hódítás eredményei megsemmisülnek. Ennek ellensúlyozására apró szivességekkel, ajándékozásokkal történnek kísérletek visszahívításukra. A névnap és egyéb alkalmi ajándékok elmaradhatatlanok, ami megint adósságszínálásra vezet. A felhalmozódott adósságok nyomásának enyhítésére újabb kölcsönök szerzésével történik kísérlet. A lejőn lefelé zuhanás még gyorsabb, ha a számlákat a divat utáni rohanás is szaporítja. Ez a látszatharc aztán előbb-utóbb összeroppanással végződik. Eddig a válságig való eljutás közben a családi élet a legsivárabb képet mutatja. A gyerekek a lakás félreesőbb zugaiba szorúlnak, ahonnan csak a vendégek előtti szerepeltetés alkalmával kerülnek elő. Mert természetesen a házban csak tehetségek találhatók, akiknek a felfedezésére a sűrűn rendezett vacsorák kiválóan alkalmasak. A gyerekszoba primadonnáiból kerülnek ki aztán a szépségversenyek jelöltjei. A pénz, siker után sóvárgó s mérhetetlen hiúsággal beivódott örök gyermek a szépségversenyek romjait nem látja. Nem is akarja észrevenni az elbukottak ezreit. Ő a szépségversenyek nagyszerűségeit kizárólag a Színházi Élet

látcsövén szemléli s bizonyára nagyon megütközik azon az állításon, hogy ez a folyóirat destrukciót szállít 40.000 magyar családba, közülük 7000 erdélyi családba más irodalmi termék nem is képes belérközni. Így aztán a világnézet lassanként visszacsuszik a 140 év előtt vérpadra került Dubarry grófnő szellemes megállapításához, aki szerint a női erény nem egyéb, mint a férfiak ügyes találománya.

Ilyen erkölcsi felfogás mellett aztán nem csoda, ha a családi élet varázsa megsemmisül s a férfiak és nők egyaránt szükséges rossznak minősítik a házasságot. A lányok pedig csak az elhelyezkedés egyik lehetőségét látják a házasságban s egymás közli, bizalmasan „vész-kijáratnak” nevezik.

A lelki ferőtlen mérge elhervasztja és kietlenné teszi a harmonikusnak indult házasságot is.

Mind ezek mellett a házasi élet nem csupán a társadalmi méteiy veszedelmének van kitéve.

Tudományos és filozófiai rendszerek alakultak s terelik a megdradt társadalmat a családnélküli kollektív élet felé. Az utóbbi évtizedek alatt a lélektani és elmekörtani felfogásokon forradalmi változások történtek. Mint minden forradalmi megmozdulásnál, itten is a régi keretek lerombolására s új eszmék bevitelére történt igyekezet.

A lélektan a múlt század második felében emelkedett arra a magaslatra, amit a lélektan klasszikus iskolájának nevezünk. Az angol Spencer Herbert s a német Wundt a bonctan és az élettan legújabb vívmányait használták fel a lélekműködés megfejtésére. Már a század vége felé több orvosbuvár akadt, akik nem elégedtek meg ezzel a megoldással, azt állítva, hogy sok kérdésre nem kapnak kielégítő feleletet. E cél elérésére igyekeztek a lelki jelenségeket a kémiai elemzés módján elemre bontani. Ez a módszer a sokat emlegetett lélekelemzés (psychoanalysis). Az új rendszer legkiválóbb képviselője Freud bécsi egyetemi tanár. Freud mellett jelentős eredményeket értek el Breuer, Stekkel, Rank s bizonyos tekintetben már Freud felé emelkedett Adler.

A lélekelemzés sok újítást vitt be a lélektanba, de sok értéket össze is rombolt, anélkül, hogy a régiek helyett új értékeket adott volna.

A régi lélektani iskola megállapítása szerint az egyéniséget két hatalmas tényező alakítja, az öröklés és az alkalmazkodás. Az öröklött ősi tulajdonságok nem egyebek, mint a régi állati élet maradványai. Ezek az ősi tulajdonságok a nevelés és a környezet fékező hatása alatt állnak. A fékezést és felügyeletet a kormányzó agysejtek végzik. Ezek akadályozzák meg, hogy az ősi vad őszitönök minduntalan kitorjenek. A társadalomba való behelyezkedés csakis az ősi őszitönök fékentartása mellett lehetséges. Akinél az agysejtek hiányosan működnek, vagy a pedálszerkezet egyáltalán hiányzik, — az nem képes a társadalomba behelyezkedni, mert az állati őszitönök vezérik őt s ezért a társadalomellenes büntetettek és elmebetegék csoportjába tartozik.

Durva hasonlattal a következőképen lehetne érzékelni a tudatot képviselő kormányzósejtek és az ősi őszitönök viszonyát. Képzeljünk el egy vízszintes elhelyezett sűrű rácst. E rác s alá vannak beszorítva az őseinktől öröklött állati őszitönök. A rác s felett örökölnek a tudatosságot képviselő kormányzó sejtek. Ezek a legerélyesebben megakadályoznak minden kitorést a rác s alól. Minél tökéletesebben működik a záró szerkezet, annál ritkábban fordul elő, hogy az illető egyén megfedekez magáról. Ő mindig csak célszerűen, öntudatosan fog cselekedni és beszélni. Az ilyen egyént *intelligensnek* mondjuk. Jöhetnek olyan körülmények, hogy az ilyen intelligens ember is elveszti lelki egyensúlyát. A szesz elkábítja a rác s felett örökölő kormányzó sejteket s a rác s alatt settenkedő állati őszitönök kitornek börtönükből. Ugyanez történik fertőző betegségek esetén. A tífusz-mérgek hatása alatt az öntudatsejtek elkábulnak, elveszlik fékező képességüket s beáll a delirium.

A klasszikus lélektani iskola megállapításait a pszichoonalitikus irányzat művelői kiegészítették, fel-

tételezve, hogy az ősi őszitönök mellett még más elemeknek is kell lenni a tudat-rács alatt. Sok olyan váratlan lelki jelenséget véltek megállapítani, melyeket csupán csak az ősi őszitönök kitorésével nem tudtak magyarázni.

Az ősi őszitönök mellé az élet kellemetlen emlékei is sorakoznak, amelyeknek viaszszorítása a tudat-rács alá a nyugodt közérzet érdekében époly szükséges, mint az őszitönök fentartása.

A kellemes társadalmi ember nem idéz fel senkiben régi kellemetlen emlékeket. Azokat az emlékeket ellenben, melyeket kellemesnek minősít, kiszínezve, stílizálva hozza szőnyegre.

Ezt az elkülönítő, kiselejtező munkát végzi az emberi elme is. Igyekszik a kellemetlen emlékeket kiszorítani a tudatból, a tudat-rács alá. Ha ez a cenzura hiányos, állandóan kellemetlen, zavaró érzetek kerülnek a tudatba. Ennek az állandóan aggdódó, szorongó emberitipusnak nincsen egy nyugodt perce, nem ismeri a megegedést és nyugalmat, szóval képtelen az élet élvezetére.

Alvás közben mindenkinél meglazul a cenzura s ilyenkor megvan a lehetősége annak, hogy a meglazult tudat-rács on át felszivárognak a féken tartott rossz emlékek. Kellemetlen, rossz álom lehet ennek a következménye, aminek hatása néha még másnap is megmarad rossz közérzet alakjában.

Ha a tudat alatti emlékek tömege állandóan háborog, a tudat és közérzet-zavar állandósulhat, vagyis idegbetegség keletkezhetik. Legsúlyosabb következményei lehetnek azoknak a lelki megrázkodtatásoknak, melyek a serdülő korban zavarják meg a fiatal szervezet lelki egyensúlyát.

És itten rá kell mutatnom az új iskola két tévedésére, vagyis tulzására. Veszedelmes kísérletek azok, melyekkel a tudat-rács alá szorított kellemetlen emlékek feloldásával gyógyító hatást akarnak elérni. A megrázkodtatást még nagyobb lelki válság követheti, mint az eredeti volt. A másik tétel még messzebbmenő s még általánosabb kihatású kárt okozhat. Nem tartozik ide a freudizmus sokat vitatott tételének részletezése, mely szerint az egész idegrendszer fejlődése s az ezzel kapcsolatos zavarok kizárólag a neml élettel volnának összefüggé-ben. Itt csupán a szülők és gyermekek közti viszony zavarainak egyoldali megállapítására kell rámutatnunk, hogy az alapítélet veszedelmes hatásait felismerjük. Freud szerint a serdülő kor lelki megrázkodtatásainak főforrása az apa zsarnokságában keresendő. Ebből az következik, hogy az apai hatáskörből a gyereket még a serdülő kor előtt ki kell vonni. Ime, tudományos színvetü alátámasztása a kollektív nevelési rendszernek. Ez természetesen a családi élet teljes felbomlását jelenti. Az oroszországi állapotokhoz vezető utakra bukkanunk, ahol a felbontott családi élet s a szánűzött vallás helyén szomorúság és fáultság ütött tanyát. A sivar légkör, mint fojtó gáz bénítja meg a régi hatalmas, másfélszáz milliós ország erejét és tekintélyét. A hangzatos propaganda hadjárat tüzcsóvája a határokon halvány, bágyadt vörös fényfé tumpul, aminek lankadó lendülete előtt a felgerjedt nemzeti érzés s a családi élet ereje szilárd betonfalként mered.

A családi élet igaz értékére és jelentőségére *Luther Márton* mutatott rá, mikor a szerzetesek életmódjával szakítva, feleségül vette 1525-ben Bora Katalint. A Lutheri utódok, 400 év múltán a Luther házassági évfordulóján összegyűltek s hálát adtak az isteni Gondviselésnek, hogy az emberiséget a nagy Lutherrel áldotta meg. Az idén 876 Luther-leszármazott gyűlt össze az eislebeni templomban, valamennyien a német szellemi nagyság kiváló képviselői, teológusok, orvosok, jogászok, kereskedők és magasrangú tisztviselők. Ha a társadalom e kiválóan értékes, építő munkásai mellé soroljuk a lutheri idők papi családjainak utódjait, akik közül csupán Európában több mint 15 millió járul hozzá a társadalom épületének szilárdításához — bámulattal kell hódolnunk újból és újból Luther nagy szellemének, aki évszázadok mulva is világító fátylaként mutatja a követendő utat.

Ha állandóan e vezérfény felé fordulva haladunk,

sem a társadalmi élet beteges kinövéssei nem fognak megtántorítani, sem a tudományos színezetű elméletek által nem engedjük magunkat félrevezettetni s teljes meggyőződéssel fordulunk el a nagy vörös fegyház kényszer-dologházaitól. A családi sejtékből a lutheri értelemben felépített társadalom biztató meggyőzősége erőfeszítésként nekünk adni arra, hogy a hit és evangélium által áthatott családi életben lássuk a jövő biztosító zálogát.
Dr. Parádi Ferenc.

LEVÉLTÖREDÉKEK tusakodó lelkeknek szerkesztőhöz intézett leveleiből.

... Napjainkban mind többen és többen hagyják ott örhélyüket a kor és mai élet lehetetlen küzdelmei következtében. Mind több és több lelképásztor, tanár és tanító vonul nyugalomba. De vajjon a 30–40 év jól megérdemelt nyugalomába-e?

És mikor elmennek és elhagyják örhélyeiket, gondoskodunk-e arról, hogy az eltávozás percei ne váltsanak ki lelkükből nagyobb fájdalmakat. Vajjon igyekeztünk-e az eltávozás keserű perceit megkönyviteni?

Ha eddig elmulasztottuk, bár ezután próbáljuk átélteni annak az öreg szolgatársunknak lelkivilágát és adjuk meg az általa végzett munkának utolsó értékelését. Állítsuk oda, *különösképen Ifjúságunk elé* a távozóit és meleg ünneplések között varázsoljuk vissza egy pillanatra még egyszer a múltat és tegyük nekik göröngytelenné távozásuk keserű útját.

Különösen Főhatóságunkat kérjük, hogy egy-egy ilyen öreg harcosnak az egyházi életükből való kiválasztása ne csak egy száraz akasztás tudomásvétel legyen, hanem egy elismerő búcsúirat, egy meleg készvétel, egy meleg Istenhözjárás kísérje a távozóit a nyugdíjba vonulás útjára!

*

... Gazdasági életünknek egyik legfontosabb ága a gyümölcsstermelés. Ezelőtt 20–30 évvel ritka volt az a református felekezeti iskola, ahol a kertészetet, a fanyemesítést ne tanították volna. És ma ritkaságszámba megy, ahol ezt az értékes gazdasági ágat tanítanak. Vajjon miért? Mikor az egész világon belélték a gyümölcsfa kultuszának nagy fontosságát, nekünk is mindent el kell követnünk, hogy miként elődeink, úgy a mai generációk is már az elemi iskoláinkban megtanulják a kertészetet és különösen a gyümölcsfaoltást és ápolást...

*

... Szánk állandó panasszal van tjele. De élethelegységünknek nincs fényesebb bizonyítéka, mint Református Naptárunk. Hogy annak névtára hiányos, megbizhatatlan, az már ámenet a köztudatba, azonban, hogy Naptárunknak miért kell csak november végén megjelenni, azt már senki sem tudja megérteni, sem megindokolni. Aminthogy nem is lehet. Hiszen a szekták és más érdekek szolgálatában álló naptárak már jó régen, még az ősz elején megjelentek és elárasztották falvainkat, csak mi jövünk a Naptárainkkal akkor, amikor már nagyobbára mindenki beszerezte naptárszükségletét...

*

A kolozsvári egyházközségben mozgalom indult meg, hogy az egyházközség, amely 26.000 lelket számlál, négy önálló egyházközséggé alakuljon át, esetleg egy új, a kolozsvári egyházmegye, egyidejű életrehívásával. Ezt értegeti az alábbi levélrészlet:

Meg kell értenünk az idők szavát. Az elkülönülés tényével meg lenne oldva az egyházközség lelki és gazdasági helyzete.

Nemes verseny fejlődne ki hitéletünkben. Felté lenül megélelnünk a Nő és Férfi szövetségeink munkája és az áldozatos szeretetmunka is feltétlenül nagyobb lendületet kapna és minden egyházi, iskolai, személyi és dologi kiadásokra, szegények felségelyezésére, kulturházra és egyéb szeretetintézményekre is keitülne fedezet, mert: „a mienket kell fenntartani.”

De e megosztással a vallástanítás nehéz problémája is bizonyára megoldást nyerne. Mert a mostani módszerrel az állami, elemi és középiskolákba, valamint a más felekezetek iskoláiba beiratkozott kb. 1500 lelket számláló gyermekeket vallásoktatásban részesíteni úgy, amiként ezt kisebbségi helyzetünk és egyéb körülmények megkívánják, teljes lehetetlenség. Nem is szólva a négy református elemi iskolákba beiratkozott 1288 gyermek létszámáról.

Egyébiránt az önállósulásnak csak papíron kell megtörténnie, mert mi nekünk hídvelei gyülekezeti tagoknak a lelkünkben ez már befejezett tényként él. Nem kell többre emlékeztünk, csak az iskoláinknak 100 éves jubileumi ünnepségére. Úgy éreztük magunkat, mintha Kolozsvártól legalább is 500 Km-re egy megközelíthetetlen k's falucskában ünnepeltünk volna. Nem volt ottan senki idegen. Csak kizárólag mi hídveiek voltunk. De talán jól is volt ez így. Még jobban megéreztük, hogy teljesen magunkra vagyunk hagyatva és a magunk erejére utalva.

Mi egyháztalagok akarjuk, csak a hivatalos egyház is akarja. Nehogy ügyes diplomáciai fogásokkal, tessék-lássék intézkedésekkel elodázzák az Egyházközségünknek létkérdésévé vált ügyét.

Isten és a kenyér. Barth Károly, Brunner Emil és Thurneysen Ede válogatott egyházi beszédei. Fordította Dávid Gyula árapataki lelkész. A fordító kiadása. Árapatak 1932. Nagy nyolcadrés alak, 241 lap. Ára: 150 lei.

Az utolsó évtized prédikáció-irodalmából messze kimagaslóan ezek a prédikációk. Aki tudja, hogy mit jelentenek ma, világ vonatkozásban, a kötet alá írt nevek, annak nem kell bizonyítgatni e kötetbe foglalt prédikációk kiváló értékét és a kötet jelentőségét. Dávid Gyula nagy tisztességet szerzett nevének és nagy szolgálatot tett a magyar protestáns igehirdetésnek, hogy ezeket a prédikációkat lefordította. Fokozza elismerésünket, hogy úgy fordította le, hogy azoknak minden eredeti színét, mélységét és korszerű vonását visszatükrözte. Ajánljuk e kötetet nemcsak lelképásztor-testvéreinknek, hanem minden hívő léleknek, aki Isten Igéjét hívó modern lelkeken keresztül akarja hallani.

T. S.

Dr. Kecskeméthy István: Gyakorlati kommentár Márk evangéliumához. 1933. Kolozsvárt. Nagy nyolcadrés 315 lap. Ára: 200 lei. Megrendelhető az Ifjú Erdélynél.

Régen vártuk ennek a könyvnek a megjelenését és várakozásunk elvette jutalmát, mert Kecskeméthy István olyan evangéliumi kommentárt adott a kezünkbe, amely nemcsak értelmezi az Írást, hanem valóban hallatja is az abból hangzó Igét. Megvagyunk győződve, hogy igehirdetésünket megtermékenyíti. Azt kívánjuk és kérjük, hogy minél előbb jöjjenek a többi evangélium-kommentárok.

T. S.

Horváth Jenő: A misszió népe. Skócia és a skótok. Szerző kiadása. Aninósa, 1933. Nyolcadrés 90 lap. Ára: 25 lei. Ez a könyvecske Skócia népét és a református skótokat mutatja be alapos tájékozódás és személyes tapasztalatok alapján. Olyan ismertést ad, amely mindvégig lekötő a figyelmes olvasót és meleg érdeklődést ébreszt e derék kálvinista nép élete iránt. A legmelegebben ajánljuk olvasóink figyelmébe. T. S.

Szefer nsericee Hunyadmegye magyar művészeinek gyűjteményes kiadása. Összeállította Kovács Károly, Gidály Imre és Nyíri Marcell. Déva, Pátria Könyvnyomda kiadása 1933. Nyolcadrés, 142 lap. Ára: 80 lei.

Az erdélyi irodalmi és művészi acélos élet-akaratainak a kifejezése ez a könyv. Egyetlen vármegye és hozzá egyik legkisebb magyarságu erdélyi vármegye irással és művészi ábrázolással foglalkozni tudó embe-

rei összefogtak és együttesen megszólaltak, hangot adtak hitüknek, kifejezést adtak látásuknak, megfoghatóvá tették azokat az élményeiket, amelyek lelkükben égnek, forrnak, formálódnak. Vannak a kötetben gyöngék, zsenigék, habozó és találgató tusakodások, de vannak érett, kitisztult költői alkotások is. Egy azonban bizonyos, szinte minden darabról, ez pedig az, hogy az írást és ábrázolást egyik sem tekinti mesterkedésnek, hanem személyes mondanivalók útjának. Szeretettel ajánljuk olvasóink figyelmébe. T. S.

A magyarok története. Fenti cím alatt hagyta el a sajtót napokban az „Élő könyvek” 20. számú kiadványa, mely egy régóta érzett hiányt pótol. Két fiatal ref. pap, Mózes András és Kесе Attila írták. Az 52 fejezetre osztott kis munka tulajdonképpen egy vezérfonal akar lenni, melynek kapcsán megbeszélés keretében egy év alatt meg lehet ismertetni gyermekeinkkel a magyar történelmet. Az egyes fejezetek kerekded, rövid formát képezve, úgy vannak beosztva, hogy egy-egy óra alatt lehessen megtárgyalni egy bibliaköri vagy vasárnap iskolai megbeszélés keretében.

Szerzők legfőbb érdeméül tudható be, hogy e fő szemponthoz igyekeztek alkalmazkodni az egész munkán keresztül. A mondai hagyományok felelevenítése, a kedves, meleg hangulatot árasztó mesebeli stílus, a rövid, de rendkívül szerencsésen megválasztott kifejező címek mind hozzájárulnak ahhoz, hogy a kis könyv bibliakörös gyermekeink egyik legkedvesebb olvasmánya legyen.

Isten különös figyelmének tekintjük, hogy ez a kis munka, mely az impériumváltozás 15 éve óta napról-napra szükségesebb volt — épen az „Élő könyvek” sorozatában jelenik meg; nem tudósok, elismert szak-

tekintélyek fáradozásai, hanem két, egyszerű magyar ref. pap ama szeretetteljes felelősségérzete következtében, melyet ők az ifjúság iránt éreznek. A történeti tudat erősítése egyik legfontosabb feladata máma az erdélyi magyar nevelésnek. Annak a reményében, hogy e feladat teljesítése terén a szóbanforgó kis munka nagy szerepet fog játszani, legmelegebben ajánljuk az összes ifjúsági vezetőknek, lelkészeknek és tanítóknak, egyháziaknak és világiaknak egyaránt. Kapható az „Ifjú Erdély” iratterjesztésében. Ára 14 Lei. B. S.

Előfizetési felhívás. Megfelelő számú előfizető jelentkezése esetén Isten segítségével a folyó iskolai évben, január hó folyamán megjelentetném „Pál apostol megtérése” c. munkámat. A munka számontartja a kérdésbe vágó vallástörténeti és valláslektani kutatásokat, de különös figyelemre méltatja a dialektika theologia legújabb kutatásait, még pedig Barth Károly és Bultmann Rudolf e kérdéssel kapcsolatos gondolatait is. A könyv főbb fejezeteinek címei: 1. Bevezetés. 2. A szülő föld. 3. Az Isten-kereső. 4. A „Szent város” vallásos világa. 5. A körülméltékedést hirdető. 6. Krisztus egyházának üldözője. 7. Látások útján. 8. A kijelentés világa. 9. Az új teremtés. 10. A világmindenség drámája. 11. Pogány misszionárius. 12. Ellentétes világok között. 13. Az örökkévalóság kapujában. 14. A világ vége. A kb. 15 ivnyi terjedelmű könyv előfizetési ára: 120 L. Bolti ára jóval magasabb lesz. A pénz előzetes beutalása esetén portómentesen küldöm a könyvet. Előfizetéseket, megrendeléseket elfogad az „Ifjú Erdély” kiadóhivatala Kolozsvár, Református theologia.

Sárospatak, 1933. november hó.

Dr. Mátyás Ernő
theol. akad. igazgató.

KÉZ A KÉZBEN

Az Ifjúsági Keresztyén Egyesület Szénior
Osztályának rovata.

Rovatvezető: László Dezső.

Akkor, amikor a Sz. O. kézírásos kis lapja, a Kéz a kézben beleolvadt a Kálvinista Világ-ba, az egyesítés alap gondolata az volt, hogy az Sz. O. és a Kálvinista Világ azonos elvi alapokon áll. Az azóta eltelt két esztendő világosan megmutatta, hogy az összeolvadás mindkét oldalon nyereséget jelentett.

Most, amikor a K. V. bejelenti, hogy új évfolyamában új erővel indul neki feladatai szolgálatának, azoknak, akik a Sz. O.-nak tagjai, fel kell tenniük a kérdést, nem terheli-e őket mulasztás ezzel a lappal szemben és nem kellene-e a mulasztás kiküszöbölésével új erőt jelenteniük a megújuló lap szolgálatában. A K. V. az erdélyi református társadalom lapja. Irányító, regisztráló és összetartó szerepre vállalkozott. Ez a szerep lényeges része annak az egyetemes programnak, amit anyaszentegyházunk maga előtt lát. Egy ref. lap támogatása nem valami külön érdek, nem egy társaság szolgálata, hanem részvétel az egyház életében és munkájában.

A támogatás kétoldalú. Résztveszek a lap szerkesztésében. Cikkeket, tudósításokat, tanácsokat adok, imádságomban és szeretetemben hordom a lap munkáját. Másfelől propagálom, kéz leszek, amelyik elfogadja és tovább adja a lapot.

Annak a társaságnak, amelyik a Sz. O.-ban tömörült, legelsősorban kell felismernie ezt a kettős feladatot, mivel úgy sajátos programja, mint szelleme erre predesztinálja.

L. D.

Kérés. Rovatunk élénkítése céljából a vidékről több érdeklődést várunk. Ennek a rovatnak is meg kell újulnia az elevenség tekintetében. Orth Imre kérdése, amit megelőzőleg közöltünk, még mindig megválaszolatlan.

A magyarországi dunamelléki, tiszántúli és a tiszáninneni, valamint az erdélyi református Egyházkerületek majdnem egyidőben tartották meg ez évi közgyűléstüket.

A dunamelléki egyházkerület folyó évi november 18-án kezdte meg közgyűlését Budapestben Teleki József gróf főgondnok és dr. Ravasz László püspök, kettős elnöklete alatt. A szokásos elnöki bejelentések után Ravasz László püspök olvasta fel hivatalos jelentését.

Megemlékezett az egyház halottairól, azután a Luther ünnep alkalmából Lutherről és nemzetéről beszélt. Mi annak a reformációnak vagyunk gyermekei — így szólt — mely Luther prófétaságából indul meg. Tehát Luther éppen annyira a miénk, mint bárkié, aki róla nevezetlik. Aztán a mostani németországi eseményekre tért át s így szólt: várakozással szemléli a világ azt a roppant konvolziót, amely Európa leghatalmasabb népének, a németnek életét alakítja át. Ahol hegyek születnek és völgyek támadnak, ahol a magasság mélységgé és a mélység magassággá változik, gyakran megtörténik, hogy elpusztulnak a madárfészkek, semmivé lesznek városok, pusztasággá válnak kies ültvények. Új világ áldozatok és tévedések nélkül nem születik. Azért ne siessünk az ítélettel. Nyugat Európában ma nincs népsz. rülkenőbb nemzet, mint a német, mert erről a népről mindenki rosszat tart, aki nem ismeri. Mi ismerjük és tudjuk, hogy ez a nagy nép lehet tévedések áldozata, de könnyelműségre, lehaságra nem kapható s legfőbb jellemvonása a valóság és az igazság előtt való hódolat. A lelkiismeret népe nem lehet erőszakot a lelkiismereten és sohasem felejteti el, hogy nagy nemzet, csak szabad nemzet lehet. Nem le-

het tudni, hogy a jelenlegi életformák mennyit állandóságot mutatnak. de egy bizonyos: a németléleknek egy olyan kimélyüléssel, megkomolyodással, áthévíléssel és újuldsával állunk szemben, amelyet ez a nép a reformációban a harmincéves háború után és a napoleoni harcok után élt át. A püspök aztán az egyház belső ügyeire tért át jelentésében: hangsúlyozta, hogy a református egyházi élet legfontosabb munkája belátható időn belül az ifjúság gondozása lesz. A következő években ezt a munkát akarja irányítani, ellenőrizni és fejleszteni. Szeretné, ha minél előbb meglehetne kezdeni a theologiai ifjúságnak tanítói oklevéllel való ellátását. A püspök beszámoló végül a nemzeti egységről beszélt. A nemzeti öncéluság gondolata a nemzeti egység szolgálatra kifejezett kormányzati programmá vált. A magyar protestantizmus s benne a református egyház megfényesedő arccal figyel fel ezekre az igékre. Négy száz évig mindig ezt hirdette, sőt sokszor csaknem egyedül ő hirdette azt. Sötét századokban ő volt a nemzeti öncéluság megtestesítője és kezessége. A nemzet lelki egységének érdekében egyházkerületem minden komoly és irányadó embere velem együtt soha meg nem szűnt a töle telhető legnagyobb teljesítményeket megtenni, még ha személyes áldozatokkal, sérelemmel és hátrátétellel járt is. Mindezt természetesen találok s továbbra is megteesszük, mert ez a mi egyetlenegy örökségünk és szent kötelességünk.

Vasárnap a Kálvintéri templomban Istentisztelet volt, amelynek keretében Ravasz püspök több új lelkeszt szentelt fel. Vasárnap este hat órakor pedig a református lelkesznék társasága műsoros estélyt rendezett

Ezt követőleg 1933 november 22 én a tiszántúli református Egyházkerület tartotta meg őszi közgyűlését Debrecenben a kollegium dísztermében. A rendes elnöki bejelentések után dr. Baltazár Dezső ref. püspök jelentését ismertette Maktáry főjegyző, mely általános képet festett az elmúlt 1932-ik esztendőről. Kifejtette, hogy a háború által okozott sok egyoldalú túlfeszítés megbontotta a gazdasági élet szerkezetét és ennek nyomán mindenütt a jólét rohamos hanyatlása volt érezhető. A különböző bajokra visszavezethető okok miatt megszületett a gazdasági világháború, amely kerékből a szabadság elvét.

Majd ünnepélyesen szólt a püspök a debreceni egyetem ügyéről; a kollegium szerződés szerint csonkítottan egész egyetemért áldozta fel három virágzó tudományos karát, ezt a szerződést nem lehet érinteni. A megcsonkítási kísérlet hírei valótlanok bizonyultak és az ősi kollegium nimbusza a jövőben is megfogja védeni az egyetemet kisebbitési kísérletek ellen. A debreceni egyetem debreceni kollegiumként született és egyetemhez mérve különleges megkülönböztetés alá esik.

Mindét egyházkerület után az Erdélyi Református Egyházkerület parlamenti ült össze és tartotta meg közgyűlését a kolozsvári ref. Theologia dísztermében folyó évi november 25-én, dr. Makkai Sándor ref. püspök és Ugron István egyh. ker. főgondnok együttes elnöklété alatt, mintegy 150 választott tag jelenlétében. Az elnöki megnyitó és a szokásos jelentések megtétele után dr. Makkai Sándor püspök számolt be a két év történetéről:

A püspöki jelentés mindenekelőtt a lelkeszek súlyos helyzetével foglalkozik, melybe az államsegély hátralékban maradása és nagymérvű lecsökkentése által jutottak. Ismerteti azokat az akciókat, melyeket a püspök és a vezetőség az államkormánytól folytatott a református lelkeszek fizetéklegészítésének a többi felekezetek lelkeszeinek fizetéklegészítésével való egyenlősítése érdekében. Megdöbbenő képet tár fel arról, hogy mekkora e téren az aránytalanság s hogy emiatt milyen nyomorúságba jutottak azok a lelkeszek, kiknek képessége és kulturális, államfenntartó munkája semmivel sem marad mögötte más egyházak lelkeszeinek. Majd ismerteti azokat az akciókat, melyek által az egyház vezetősége a saját hatáskörrel enyhiteni ezt a rettentő nyomorúságot.

Az egyházkerület statisztikai adatai rendjén megállapítja, hogy az összlétszám az 1933 év végén 518 942 volt, 2 év alatt 7727 tel szaporodott a hívek serege. Az iskolák száma 356 elemi és 13 középiskola, a tanítóké 533, a tanároké 137, az óraadóké 57. Az elemi iskolákban 27 000, a középiskolákban 2560 tanuló van.

Ismerteti a jelentés az egyházkerület anyagi helyzetét. A bekövetkezett veszteségek mellett is megnyugtató képet ad a nyugdíjintézetéről, melynek vagonát sikerült nagyrészen megmenteni s amely gyönyörű munkát végez, már 281 nyugdíjast, özvegyet és árvtát lát el, a temetkezési segélyegylet pedig minden tag halála esetén 20 000 lej azonnali segélyt ad. Eltélt a jelentés azokat, akik ilyen nehéz időkben a vezetőkbe helyezett bizalmat megrendítik és arra hívja fel az egyház munkásait, hogy a bizalmat erősítsék, mert csak az élő tőke képes elhordozni a terheket. Az egyházkerület hívei 1931-ben 26 millió, 1932-ben 21 és fél-millió levelet járultak hozzá az egyház és intézményei fenntartásához, ami a viszonyokhoz képest tiszteletreméltó teljesítmény. A tanítók és tanárok fizetését nagyon szerény keretek között, de sikerült biztosítani.

Megemlékezik ezúttal a jelentés a halottakról, a nyugdíjba vonultakról s az egyházkerület új munkásairól.

Az egyházmegyék életéről szólván, a hitélet, anyagi helyzet, szociális és gazdasági jelenségek összefoglaló képét adván, megállapítja, hogy az egyház élete a súlyos küzdelem képét mutatja, lelkiekben és anyagiakban egyaránt, azonban az életerő és a minden téren való jótörekvés is megállapítható. Részletesen beszámol a kalotaszegi és nagyszebeni egyházmegyékben történt püspöki vizitációkról, valamint azokról a szolgálatokról, melyeket a püspök egyes gyülekezetekben, nőszövetségekben, férfiszövetségekben, stb. végzett, két év alatt 88 helyen és esetben Tapasztalatát abban foglalja össze, hogy az erdélyi magyar református nép nem volt közönyös és ártalmas az Isten Igéje iránt s a szertett munkában.

Eltérővel emlékszik meg a jelentés a bukaresi elemi iskoláról, a székelyudvarhelyi tanítónőképzőről, a brassói közép és elemi iskolákról, a marosvásárhelyi főgimnáziumról, leánygimnáziumról és elemi iskolákról, melyeken egyházkerületi vizsgálat tartatott. Foglalkozik a kolozsvári Szeretetház egyre fejlődő missziójával, részletesen méltatja a theologiai fakultás munkáját és beszél a lelkesképzés nagy és aktuális kérdéseiről, valamint az egyetemi hallgatók internátusának helyzetéről és munkájáról. A jelentés legfőbb része az egyházkerület lelki és belmissziói munkáival foglalkozik. A vasárnapi iskolai, ifjúsági keresztyén egyesület, leány-nőszövetségi, nőszövetségi és férfiszövetségi munka az egyházkerület egész társadalmát, életkor és nem-k szerinti egységesen megszervezte és beállította a hit és szeretet szolgálatába. E szervezkedés által a református társadalom egyre mélyebb és gyümölcsözőbb munkát végez egyháza és népe szolgálatában. A szeretetintézmények között, a Diakonissza-intézet, az új Református Kórház, az Arvaház végeznek nagy munkát, 39 diakonissza szentelte magát eddig a szeretet szolgálatára, a kórház öt hónapi működése alatt 245 fekvő beteget és 759 ambuláns beteget gyógykezelt, az Arvaház jelenleg 62 árvtát nevel és gondoz. Az egyházkerület iratirjesztése a nehéz viszonyok között is igyekszik ellátni a híveket a hitélet és istizta szellemű irodalom termelével. Az egyházkerület 1933 augusztus 24-én bocsátotta ki első külmisziói telkeszt, Babos Sándort Mandzsuriába. Az egyházi fegyelmezés szabályozása éppen a jelenlegi közgyűlés tárgysorozatán szerepel. Beszámol a jelentés az egyházkerület kapcsolatairól a külföldi testvéregyházakkal, ismerteti az igazgatótanács és a zsinat munkáját. Végre megállapítja, hogy az utóbbi 2 év alatt a nagyon súlyos körülmények között is sok áldott lehetőség nyílt meg az egyház munkái előtt s buzdítja a híveket és vezetőket, hogy fokozott kitartással, erős hittel és bizó reményiséggel dolgozzanak tovább, hogy megdizhessék e világban gyermekeik számát a az erkölcsi törvény, az igazság és szeretet szellemi hatalmát és dicsőségét, mint azt az egyellen igazi kíncset, melyen

végre is az emberiség jövője fordul meg.

A püspöki jelentés elhangzása után, melyet a közgyűlés jegyzőkönyvileg örökített meg, Gróf Bethlen György egyh. ker. főgondnok szólalt fel, aki a vallásszabadság nevében tiltakozott az iskolák körül végbemenő s mind súlyosabbá váló lelki, vagyoni és kulturális erőszak ellen. Majd Bernády György mutatta ki megrázó adatokkal, hogy a magyarellenesei iskolai intézkedések már mélyen belválnak a vallásszabadság leg-
elemibb emberi jogaiba.

Vasárnap a Farkas-utcai református templomban lelkész szentelési ünnepély volt, melyen 90 ifjú lelkész szenteltek fel. Délután folytatta a közgyűlés 64 pontból álló tárgysorozatainak letárgyalását és ezzel vasárnap délután a késő estvéi órákban a közgyűlés befejezést is nyert.

A református Egyházkerületek gyűléssorozatában végül a lisszaboni református Egyházkerület tartotta meg 1933 december 5-én, Miskolcon közgyűlését. Farkas István imája után Farkas Géza országgyűlési képviselő mondott megnyitó beszédet. Farkas ref. püspök olvasta fel ezek után terjedelmes jelentését az év történetéről, ahol a többek között a következőket mondta: *A kereszténység közös frontján a lelkek megnyugvásának valamely lelki egységet kitermelő ünnepi esztendőjét vártam én az Úr 1933-ik esztendőjétől, amely Krisztus országolásának huszadik száz esztendőjét jelenti. Sajnos, amit vártam, nem jött meg. Nem a Krisztus békéje, de a gyűlölködés vihara erősödött úgy a népek, mint a felekezetek között. Telve az ajkuk mindenféle panasszal és zugolóddással, elfeledkezünk róla, hogy mi magyarok e koldussá tett földön, keresztbordozásra rendelt nép vagyunk. Telesírjuk az életutakat egyéni, családi, gyülekezeti és nemzeti fájdalomokkal, pedig szívünkre tett kézzel kellene beismerni, hogy a szenvedésekből őseinknek még sokkal több jutott osztályrészül, mint nekünk. Lelki egységprejútás Krisztussal, ez a mi korunk mindenfélétől való feladata.*

A Magyar Református Diákok Soli Deo Gloria Szövetsége folyó évi november 10 én nagy hangversenyt rendezett a Zeneművészeti főiskola nagytermében, Budapesten. Az előkelő és gazdag program során Ravasz László ref. püspök mondott beszédet, melyben hangsúlyozta, hogy a mai magyar ifjúságot nem kell féltetni attól, hogy lumpolással fogja tölteni az idejét — hiszen kenyérre sincs neki pénze, hogy öltözködésben, divatban fénylővé váljon, hiszen rongyos, foltos ruhában jár; nincs szüksége stréberkedésre, hiszen akár stréberkedik, akár nem, állásához nem jut. A mai ifjúság csak a messzire, predesztinációval arra van rászorítva, hogy minden lelki képességét koncentrálván az ismeretlen holnap elé mindennap kétségbeesett erőfeszítéssel készüljön. Ma szükség, holnap lehetőség, holnapután valóság, erre kell készülnie a mai ifjúságnak.

Amíg az egyházkerületi közgyűlés munkája folyt, a kolozsvári ref. ifjúság két tekintélyes rétegének alkalmá nyílt Nagy Sándor bukaresti lelkész előadásán keresztül alapos bepillantást nyerni a regáli magyarság kérdéseibe.

Nov. 25-én, szombaton este a szokásos préces keretében a collegium ifjúsága előtt ismertette a Regátba szakadt református hívek életét, veszedelmeit és szabadulási útját. Az ifjúságra mély hatást gyakorolt az előadó meglepően közvetlen társalgási módja. Voltak gyermekek, akiknek a szeméből a könny kibugygyant, amikor hallották a messzire ment tizedik testvér tragédiáját. Ez az előadás gyermekeknek szánt keresztényen beszéd volt az egyház egyik igen fontos kérdéséről.

A 27-én, hétfőn este a főiskolás IKE-ben tartott előadás, alapos történelmi tanulmányok alapján, rész-

letesen előadta a regáli magyarság egész történetét. A hallgatóknak meg kellett tanulniok, hogy Moldovában vannak ősmagyar települések. Azután sorra kellett látni a huszita kitelepülés viszontagságait, a tatár és török rabelhurcolások szomorú szakaszait, Mária Terézia székelyöklését, a vámháború Kárpátokon túra szívó, ijesztő hatását s végül az új kitelepülések megrázó fejezeteit. A történelmi alap mellett mély tömeglélektani fejtegetések alapozták meg az előadást. A hallgatóság világos bepillantást nyert a diaszpóra magyarság egész lelki alkatába. Különös élességgel emelte ki az előadó, hogy a regáli magyar kérdés, mint magyar kérdés sem lehet más, mint református kérdés, mivel ez az egyetlen egyház, amely szabadon tehet meg mindent a magyar tömegekért. Különös erővel hívta fel a hallgatóság figyelmét arra a tényre, hogy a római egyház egyház-politikája milyen veszedelmeket rejt nemcsak a regáli, de az egész romániai magyar katolicizmusra nézve is.

Meglepő volt az előadó azon megállapítása, hogy a regáli egyházakat mai szervezett formájukból missziói szervezetekké kellene átalakítani. Az ott meginduló missziói munka azonban se nem bel-, se nem külmiszió, hanem egészen új munka, amint egyik hallgató közbekiáltotta: regáli misszió.

Nagyon kérte az előadó a főiskolás IKE tagjait, hogy ennek a munkának érdekében mindent tegyenek meg. Ha ez az ifjúság egy olyan távoleső célt, mint a külmiszió bele tudott vinni az egyház köztudatába, lehetetlen, hogy ezt a másik fontos missziói munkát is ne tudná mindenki elé odaállítani. Ajánlotta, hogy az IKE szervezzen meg egy regáli missziói kérdésekkel foglalkozó tuományos szemináriumot, amelyik alapos vizsgálat tárgyává tegye a kérdés egész körét.

Az IKE elhatározta, hogy legközelebbi munkaösszejövetelét teljesen ennek a kérdésnek fogja szentelni.

Az IKE életében ez a látogatás fordulópontot jelentett. Feltesszük a kérdést, nem lehetne-e hasonló összejöveteleket más iskolákban, IKE-kben és gyülekezetekben is rendezni?

Az Amerikai Magyar Népszava pályázatot hirdetett az amerikai magyarok második nemzedéke, az Amerikában született magyar ifjúság számára. Felszólította őket: írják meg, hogy mit tudnak Magyarországról, miért büszkék: magyar származásukra? Sokszáz igen érdekes válasz érkezett, amelyek mind mellett tesznek tanubizonyságot, hogy a második amerikai magyar nemzedék meghatóan ragaszkodik a magyarsághoz. A báró Perényi Zsigmond elnöklété alatt álló és a külföldi magyaroknak érdekei megvédésében, az óhazához való kapcsolata kiépítésében nagy érdemeket szerzett Magyarok Világkongresszusát ezek a válaszok annyira meghatótták, hogy igazgatója, dr. Nagy Károly kábelileg értesítette az Amerikai Magyar Népszavát, hogy a Magyarok Világkongresszusa a jutalmazottak közül az első győztesnek hajó- és vasuti-jegyet küld Newyorktól Budapestig és vissza, hogy az ő vendégeként tölthesse szünidejét Magyarországon.

Oroszország vallási helyzetéről irt levelet a Népszövetséghez Krop rotterdami lelkész, melyben többek között ezt olvassuk: „Levelek ezrei állnak az önk rendelkezésére, annak bizonyosságául, hogy sokan üldözöttek, mártírhaltálnak, vagy elvesznek lassan az éhségtől vallásos meggyőződésükért. És a keresztény világ hallgat. Pironkodva kell látnunk, hogy míg a katedráljuktól megfosztott német zsidó professzorok érdekében fájdalmasan jajong a világsajtó, addig nem emeli fel szavát a száműzetésbe hurcolt, börtönben sínylődő ezer meg ezer evangéliumi keresztényért, kiket Lenin és Marx véres árnyéka üldözött ki otthonukból.“

A magyarországi bibornok-hercegrímás felhívja papjai figyelmét a kánonjogi Codex 137. kánonjára és e kánon tilalmának szigorú megtartását mindenkinek lelkére kötve figyelmezteti papjait, hogy az ő tudta nélkül a hivatkozott kánon értelmében kezességet másokért semmiféle alakban nem vállalhatnak.

Ennek a rendelkezésnek a kiadása azért vált szikereséssé, mivel gyakran előfordul, hogy a lelkészek különböző formában kezességet vállalnak, vagy váltókat irnak alá, aminek következtében maga vagy mások által könnyelműen, vagy jóhiszemű túlbuzgóságból csinált adósság szakadt rájuk, melyeknek gondja bémítóan hat működésükre, sőt ilyen adósságok sokszor teljes anyagi romlásukat okozzák.

A nagykorú református tanítóképző negyedéves növendékei magukra vállalták egyik nagyon szegény iskolatársuk tanítatását és neveltetését.

Dr. Imre Lajos: „A vasárnapi iskolai munka alapelve” című nagyszerűen megírt, legújabb kis művében foglalkozik a vasárnapi iskolai tanítás munkájával, a neveléssel és majd rátér a vasárnapi iskolák szervezésére is. Ez utóbbi fejezetből megtudjuk, hogy a Szövetség legújabb statisztikája szerint, mely 1932-ben készült, az egész világon 361.145 vasárnapi iskola van és pedig 3.301.784 vezetővel és 36.546.829 gyermekkel. Ebben a statisztikai kimutatásban az erdélyi ref. egyház 514 vezetővel és 25.572 gyermekkel szerepel.

Göncön történt. A nagy bibliafordító, Károlyi Gáspár gyülekezetében. A gönci Református Keresztény Ifjúsági Egyesület tagjai learattak egy hold zabot. A meglepő és nagyszerű dolog ebben az eseményben az, ami mögötte meghúzódik. A gönci Református Ifjúsági Egyesületnek egy kis pénzre lett volna szüksége ifjúsági munkájuk céljaira. Ők azonban, mint határozott református bibliai ifjúsági egyesület, nem akartak méltatlan módon holmi táncmulatság-félével pénzt szerezni. S ekkor jött segítségükre a pénzszerzésben az abauji esperes, Farkas Elek. Adott a fiuknak használatra egy hold földet. A fiuk közösen megmunkálták, összeadták a vetőmagnak szükséges zabot. Isten két kezük munkáját megáldotta, aratást engedett nekik s ma várják, mikor adhatják el jó áron 6 mázsa zabjukat.

A budapesti református egyházmege összes gyülekezeteiben nyilvántartott szegények száma 3228, ezek közül állandóan segélyezett 2619, átmenetileg segélyezettettek száma kb. 6000 volt.

Jugoszláviában az egyházmegei tanács Réfalun, folyó évi július 11-én a következő határozatot hozta:

„Református egyházunk Isten által parancsolt kötelességének ismeri a vasárnap megszentelését, de éppen ilyen kötelességének ismeri, hogy annak megszentelése érdekében, szükség esetén, szót emeljen. Évekkel ezelőtt boldog örömmel vette tudomásul a magas kormányának azon igaz keresztyén intézkedését, mellyel a vasárnap megszentelése érdekében a vasárnapi vásárokat, sőt a vasárnapi községi gyűléseket is megtiltotta. Annál nagyobb fájdalommal állapítja meg, hogy az újabb időben az iskolai hatóságok a vasárnapot nem tartják tiszteletben, sőt egyes helyeken megrontják. Így például vasárnap kezdenek és tartanak érettségi vizsgákat, a tanítókkal vasárnap rendezetnek járási tanítógyűléseket, melyek rendszerint koncertekkel és hajnalig tartó zajos mulatságokkal végződnek. A kisebbségi tanítók érthető okokból nem mernek elmaradni, pedig vallási meggyőződésükkel is ellenkezik az ezeken való részvétel, de ezenkívül anyagi erejüket is felülhaladja, végül pedig mint kántorok az egyháznál vállalt kötelességeiket sem tudják ilyenkor teljesíteni.

Az egyházmegei tanács az igazságügyminiszter úr útján felkéri a közoktatásiügyi miniszter urat, hogy az összes iskolákban tiltsa el minden vasárnapi gyűlést, koncertet, mulatságot, ünnepélyt, hogy a vasárnap tanároknak, tanítóknak, tanulóknak valóságosan szabad napjuk legyen, melyet teljesen és osztatlanul Istennek szentelhessenek.”

Vigaszhivatalt tartanak fenn Németországban, abból a célból, hogy vigasztaló iratokat, traktátusokat küldjenek szét mindazoknak a szenvedőknek, akik ilyeneket kérnek. Az 1932. évi halottak emléknapján csaknem teljesen elfogyott az intézménynek az iratkészlete, olyan nagy volt a kereslet. Kérések érkeztek minden társadalmi osztályból, mágnásoktól, tanároktól, orvosoktól és szegény koldusoktól, akik alig tudtak írni. „Megtapasztaltuk, hogy mennyire szomjazik egész Németország a vigaszra”, írta a munkát vezető lelkész. Milyen szüksége van ennek a magányos, tehetetlen, kétségbeesett nemzedéknek a vigaszra. Nemcsak ilyen vigasztaló irodára, amelyik fizeteket küld szét, hanem lelkekre, akik érzik, hogy Isten megbízásából kell bátorítást, szeretetet terjeszteniök az elhagyott, szomorú, szenvedő lelkek között.

A szászvárosi református Árvaház létszáma a következő számadatokat tünteti fel: 1928-ban 16, 1929-ben 32, 1930-ban 43, 1931-ben 48, 1932-ben 52 és 1933. évben 66 a növendékek létszáma. A 66 árva közül ötvenkettőnek szülei, rokonai szegény falusi pásztor, napszámos vagy városi munkás, szolga, szegény sorsu iparos emberek. Őnek jobb módú munkás, iparos, négynek kereskedő, háromnak tisztviselő, kettőnek pap volt az édesapja.

Ezekre a szegény árva gyermekekre hívjuk fel most a közelgő karácsonyi szenttünnepek alkalmából olvasóink áldozatos, gondoskodó figyelmét. Minden legkisebb pénzbeli vagy természetbeni adományt szívesen fogad az árvák részére az Árvaház Előljárósága. **Orăștie-Szászváros.** Jud. Hunedoara.

A kolozsvári három református elemi iskola és pedig a Kolozsvár—hidelvei ref. elemi iskola folyó évi november 12-én, ezt követően a Kolozsvár—magyarutcai ref. elemi iskola november 19-én és a Kolozsvármonostori ref. elemi iskola november 26-án ülte meg fennállásának 100 éves évfordulóját, gazdag és változatos programmal.

Glanville Muray oxfordi lelkész a londoni Westminster székesegyházban egyik legutolsó feltűnésteltő prédikációjában azt fejtegette, hogy „A társadalom hártalan cinizmust tanúsít a bűnbeesett és elítélt emberekkel szemben.” Az ismert pap, aki húsz éven át volt börtönlelkész, súlyos szavakban bélyegezte meg a bűnösökkel szemben gyakorolt bánásmódot.

A bűnt nem szabad elszigetelt esetnek tekinteni — mondotta a pap — hanem ki kell kutatni azokat a társadalmi körülményeket, melyek a bűncselekmény háttéréül szolgáltak. A bűnöző multját kell vizsgálni, meg kell nézni azokat a körülményeket, melyek bűnössé tették. A bűn gyakran nem egyéb, mint a szegénység kétségbeesett lázadása. A közönség, a társadalom nem törődik ezekkel a szempontokkal, hanem teljes erkölcsi felelőtlenséggel intézi el a megtévedt embereket. A mai büntetés még mindig nem egyéb, mint bosszú, a társadalom vendettája, holott tulajdonképpen a javítás volna a büntetés erkölcsi tartalma. A bűnöst tulajdonképpen gyógyítani és nem büntetni kellene. Semmi reménye nincs a bűnösnek javulásra a mai viszonyok között, mert a társadalom sohasem felejt és sohasem bocsát meg.

Az indiai kasztrendszernek a legalsó rétege hihetetlen elnyomásnak és megvetésnek van kitéve. Tagjait kényszerítik, hogy ruházatuk, hajváletük és szokásaik által megkülönböztessék magukat. El vannak tiltva az iskolák, templomok és kutak látogatásától. Ha egy felsőbb kasztbeli közeledik, annak rangja szerint

16—64 láb távolságban kell tőle távolodniok. De az érinthetetlenek rendje már kezd öntudatra ébredni és a legkülönfélébb eszközöket keresi, hogy méltatlan helyzetén javítsion. Sokan e miatt lesznek keresztyének és ily irányu propaganda a magyarázata Gandhi nagy sikereinek is. Már nagy összegek gyűltek össze oly rendeltetéssel, hogy vándorszónokok terjesszék egész India minden falujában a szükséges társadalmi megreformálás eszméit, hogy az érinthetetlenek végre a templomokban megjelenhessenek és hogy a szent folyam és a közutak vize se zárassék el többé tőlük. Egy angol lelkész megkérdezte a „kelek asztal“ egy hindu tagját az iránt, hogy nem kell-e Indiában az elnyomott osztályok felkelésétől tartani. „Őn olyasmit kérdez, ami nemcsak hogy lehetséges, hanem előttem bizonyosnak is látszik“, volt a válasz. „Mert ne felejtjük el, hogy a francia forradalom sem akkor kezdődött, mikor a negyedik rend az elnyomás mélypontján állott, hanem akkor, mikor végre tudatára jött annak, hogy mily szörnyű elnyomásban volt része.“ Egyelőre azonban csak passzív eszközökre szorítkoznak. Így legutóbb Bykom-ban egy csoport érinthetetlen hindu Gandhi egyk hívének vezetése alatt sélára merészkedett indulni a városka olyan utcáján, melyből ki voltak tiltva. Erre az igazhívő brahminok (a legfelsőbb kaszt tagjai) megverték őket. Ezt azok ellenállás nélkül tűrték. Másnap a sélát megismélték és újra verést kaptak. Harmadnap már a város rendőrsége várta őket és tömlöcbe hurcolta valamennyit. De újabb érinthetetlen csoportok újra fölvonultak és imádkozó helyzetben 12 órán át állottak ott az uton. Ez a küzdelem egy évig és négy hónapig tartott, mikor végre megengedték nekik az út használatát. Ily mozgalmak egész Indiában megisméltődnek és eredményük nem marad el.

A mai időkre éles fényt vető alábbi szöszzerinti közleményüket egyik polgárt lapírtásunktól vettük át:

„A régi jó időkh felírsíltésére szolgált a szónaton megrendezett Árványház-teaest. A kolozsvári magyar párt három impozáns termében zajlott le az estély és teljes mértékben sikerült. A mulatozó lányok és fiatal emberek rendkívül jó hangulatban a reggeli órákig táncoltak a régi pattogó gyors-csárdás és új érzéki tangó ütemeire. Az előkelő és kedves közönség jó közhangulatát az izletes büffé és aranysárga borok is emelték. A büffé bevételét a szürke kis árvák téli eledelének bevételére fordítják.“

Mi csak azt szeretnénk megkérdezni az Árványnevelő Otthon nagyrabecsült vezetőségétől, hogy vajjon az a bizonyos estély tényleg azért rendeztetett-e, hogy az árvák annak jövedelméből felsegélyeztessenek avagy csak azért, hogy annak a cégére alatt az aronyíjtuság az érzéki táncokban kitombolja magát? De arra is kíváncsiak lennénk, hogy az a bizonyos jól sikerült estély mily összeggel gyarapította az árvák felsegélyezést akcióját. Mi úgy érezzük, hogy . . . nem sokkal.

Értékes ajándékkal gyarapodott a Magyar Nemzeti Múzeum éremtára herceg Fesztetich György jóvoltából. Ajándékul kapta tőle Hunyadi Mátyás kettős aranyforintját, amelynek eddig mását nem ismerjük, párja a legnagyobb külföldi múzeumokban sem található. Az irodalom, még a vegyesházkeli királyok pénzeit összefoglaló Corpus sem tudott más példányt, mint a készíthelyit, a híres Fesztetich-éremgyűjtemény e büszkeségét. Érdekes, hogy ez a pénz, bár súlya szerint megfelel a kettős aranyforintnak, nem az aranyak, hanem az ezüstgarasok bélyegzőjével készült, tehát próbaveret jellegű, párja akkor sem igen lehetett.

A méhek munkájuk közben óriási számú virágot látogatnak meg. Jellemzésül közöljük a következő adatot: Öt-hat millió lóhere virág ad egy kiló mézet. Az akácmez gyűjtésénél már könnyebb dolguk van a méheknek. Másfél millió akácvirágból összegyűjthetnek egy kiló mézet. Még a legmézdúsabb növények virágából is százezrek szolgáltathatnak egy kiló mézet.

A kolozsvári katolikus Báthory—Apor szeminárium a négy száz évvel ezelőtt született Báthory István Erdély fejdelme és Lengyelország királya emlékének hódolva, Báthory-emléknapot rendezett, amikor is le-

plelezték a fejedelemnek igen jól sikerült mellszobrárt is. Az emlékűnnepélyen a lengyel kormány kiküldöttet is jelen voltak.

Zilahon folyó évi november 15-én a magyar dalünnepe volt. Tizenegy magyar református dalárda vett részt a versenyen több mint 400 taggal.

Fitzpatrik ezredes, az ismert angol óceánrepülő az ottani r. kath körökben bizottságot szervezett avégből, hogy a misszió számára repülőgépek álljanak rendelkezésre. Ugyanakkor a svájci, katolikkusság a dél-afrikai misszió használatára egy jól felszerelt repülőgépet küldött.

Római katolikkusok október elején Inviolata, Clara, Ossia és Lujza irgalmasrendi nővéreket küldték ki Kinába. Itt a budai ferencrendi atyák már négy évvel ezelőtt megkezdették munkájukat. Hatán dolgoznak Hunan-tartományban: Appolinár, Bernát, Lucian, Ipoly, Pius és László atyák. A legidősebb 42, a legfiatalabb 26 éves. 16.000 km.-nyire munkálkodnak rendházuktól. Munkájukban nagy nehézséget okoz az, hogy a lakosság 90 százaléka rabja az ópiumszívás szenvedélyének. Hires kínai közmondás szerint: „Ha bosszút akarsz állni felebarátodon, ne pereld be, ne sebesítsd meg, hanem tanítsd meg az ópiumszívás élvezetére. A jelentkező kínai kezdő lelkeknek külön fogadalmat kell tenniük arra, hogy többé nem szívnak mérget. A magyar munka központja Paoking tartományi székhely, állomásai Sinhvai, Sin-Hoa, Jan-Ci, Sün-Szan és Log-Csü-Szan.

A nyáron Maráczai Orbán Ferences szerzetes Hankauból 40 láda felszereléssel karavánt indított a tibeti határon fekvő nosírmól bélpoklos telepre. Veszedelem ellenfelük egy új szekta, mely valláserkölcsei alapon toboroz a bolsevizmusknak híveket s a „vörös Budha“ tiszteletét hirdeti.

A szászvárosi árvaházunkba 14 új árvát vettek fel az őszön. Több kötelezettséget mér ez minden reformátusra, akik árvaházunkat támogató szeretettel veszik körül.

Figyelemre méltó az a testvéri együttmunkálkodás, melynek jele volt okt. 21-én a szászvárosi városi aggenház javára tartott estély. A három nemzetiségű hallgatóság figyelemmel hallgatta a román gimn. tanár dalárdájának román nyelvű, a szász kántor német nyelvű énekét, a Magyar-kaszinó zenekarának számát, a református lelkész magyar nyelvű felolvasását, a német és román nyelvű kis szindarabokat. Bár hatna tovább is ez az erdélyi szellem.

Szerkesztői üzenetek.

B. L. Aranyosgyéres. A kért lapszámok elküldése iránt intézkedtem. Nagyon csodálkozom, hogy nem kaptad meg, hiszen az előfizetők sorában vagy. Szeretettel üdvözöllek!

K. A. Sudvarhely. Elismerő soraidat, mint biztatást és új munkára való készítetést hálásan köszönöm. Nagyon sok olyan olvasót kívánnék, aki Hozzád hasonlóan mindennapi kenyérhez járuló adománynak tekintí azt, amit lapunk ad. A januári számunkra kérünk falu-cikket.

N. G. Lháza. Sajnos, nálunk szokatlan dolog, ha valaki minden személyi érdek nélkül, csak az igazság kedvéért és az Urísten ügyéért mondja meg az igazságot. Nagy akadály ennek a beteges személyi érzékenység, de legfőképen a barátságna ama helytelen fel-fogása, amely szerint az hallgatásra kötelez. Pedig hát „amicus Plato, amicus Aristoteles, sed maxime amica est veritas.“

B. F. A Kálvinista Világ címvaltozásának kérdése még október hó folyamán felmerült. Több összejevetelt tartottunk már november első felében a lap élénkítése érdekében. Új címünk: Kláltó Szó!

